KESİT AKADEMİ DERGİSİ

ISSN: 2149-9225

The Journal of Kesit Academy

EDİTÖR/EDITOR IN CHIEF/ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Dr. Hasan KIZILDAĞ

EDİTÖR YARDIMCILARI/SUBEDITORS/ПОМОЩНИК РЕДАКТОРА

Uzm. Çiğdem ŞAHİN

E-mail: kesitakademi@gmail.com
Web: www.kesitakademi.com

ISSN: 2149-9225

Firat University Faculty of Education Department of Turkish Education Elazig-TÜRKİYE

Ondokuz Mayis University Humanities and Social Sciences Faculty Department of Turkish Language and Literature Samsun-TÜRKİYE

ИССН: 2149-9225

Фиратский Университет, Факультет ОбразованияТурецкий Образования Департамент Элазиг-ТУРЦИЯ

Факультет гуманитарных и социальных наук Университета Ондокуз Майис Кафедра турецкого языка и литературы Самсун-ТУРЦИЯ

OPEN ACCESS creative commons COPE

25/09/2023

Yıl/Year/Год: 9, Sayı/Number/ Номер: 36, Eylül/September/ Сентябрь 2023

Hakkında

Kesit Akademi Dergisi, 2015 yılında yayın hayatına başlayan, akademik, bilimsel ve araştırmaya dayalı makalelerin yayınlandığı uluslararası indeksli-hakemli bir dergidir. Kesit Akademi Dergisi, özel sayılar dışında, yılda düzenli olarak Mart, Haziran, Eylül ve Aralık dönemlerinde yayınlanmaktadır.

About

The Journal of Kesit Academy is an international indexed-peer-reviewed journal that begins its publication life in 2015 and publishes academic, scientific and research-based articles. The Journal of Kesit Academy regularly published in March, June, September, and December periods.

Amaç

Kesit Akademi Dergisi, bilim insanları ve araştırmacılar için açık erişimli bir yayın platformu olarak hizmet etmeyi amaçlamaktadır.

Aim

The Journal of Kesit Academy aims to serve as an open access publishing platform for scientists and researchers.

Kapsam

Kesit Akademi Dergisi (The Journal of Kesit Academy), "Eğitim Bilimleri Temel Alanı, Filoloji Temel Alanı, Güzel Sanatlar Temel Alanı, Hukuk Temel Alanı, İlahiyat Temel Alanı, Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Temel Alanı, Spor Bilimleri Temel Alanı, Sağlık Bilimleri Temel Alanı" gibi doçentlik temel alanlarında yayın yapan akademik, açık erişimli bir dergidir.

Scope

The Journal of Kesit Academy is an academic, open access journal that publishes in Social Sciences, Psychological Sciences, Economics and Business, Education Sciences, Social sciences, Right, Political science, Social and economic geography, Mass media and mass communications, Other social sciences, Humanities, History and Archaeology, Linguistics and literary studies, Philosophy, ethics, religious studies, Art History, Other humanities.

Çift Taraflı Kör Hakemlik

Yayınların incelenmesi için çalışmaların içeriğine ve hakemlerin uzmanlık alanlarına göre en az iki hakem editör(ler) tarafından atanır. Tüm hakem değerlendirme raporları elektronik ortamda isimsiz olarak gönderilir. Değerlendirmeyi yapan hakemlerin isimleri çifte körleme yöntemi gereği raporlarda ve dergide belirtilmemektedir. Talep edilmesi halinde, hakem olarak dergiye katkı sağlanıldığına ilişkin yazılı bir belge hakemlere verilebilir. Dergide yayın yapmış tüm yazarlar, gelecek sayılarda hakem olarak dergiye katkı sağlamayı kabul etmiş sayılırlar.

Peer-Review Process

The Journal of Kesit Academy is a double-blind peer-reviewed international academic journal. A minimum of two peer reviewers, who are recognized specialists specific to the topic and area of the submissions, are appointed by the editors. All peer review reports are electronically and anonymously delivered to the contributors. Reviewers' names are withheld by the journal to protect the integrity of the double-blind peer-review process. Upon request, written reports can be provided to the reviewer that attests to their contribution. All published authors accept to act as reviewers for future issues.

Açık Erişim Politikası

Kesit Akademi Dergisi, herkesin yayınlanan makalelerin tüm metinlerini okumasına,

Open Access Policy

The Journal of Kesit Academy allows anyone to read, download, copy, distribute, print, search,

indirmesine, kopyalamasına, dağıtmasına, yazdırmasına, aramasına, bağlantı vermesine veya atıf yapmak suretiyle faydalanmasına izin vermektedir. Kesit Akademi Dergisi, Budapeşte Açık Erişim Girişimi'nin kararlarını esas almaktadır.

link, or make use of texts of published articles through its open access model. The Journal of Kesit Academy is based on the decisions of the Budapest Open Access Initiative on open access.

Yayın Etiği

Kesit Akademi Dergisi, yayın etiği konusunda editörler ve yazarlar için uluslararası ICMJE (International Committee of Medical Journal Editors), BOAI ve COPE (Committee on Publication Ethics) kriterlerini benimseyen açık erişimli bir dergidir.

Publication Ethics

The Journal of Kesit Academy is an open-access journal that adopts the international ICMJE (International Committee of Medical Journal Editors), BOAI and COPE (Committee on Publication Ethics) criteria for editors and authors about publication ethics.

Etik Kurul Onayı

Kesit Akademi Dergisi tarafından, "insan, toplum ve insanın etkileşim içinde bulunduğu tarihi eser ve kültürel varlıklar üzerinde yürütülecek anket, test, ölçek, mülakat, gözlem, bilgisayar ortamında test, video/film kaydı ve ses kaydı" gibi veri toplama yöntemleri ile yapılacak her türlü bilimsel araştırma ve çalışmalara ilişkin "Etik Kurul Onayı" talep edilmektedir.

Ethics Committee Approval

The Journal of Kesit Academy request "Ethics Committee Review" for all kinds of scientific research and studies related to data collection methods such as "human, society, and human interact with historical artifacts and cultural assets to be conducted on the survey, test, scale, interview, observation, computer environment test, video/film recording and voice recording".

İntihal Politikası

Dergi sistemine yüklenen bütün çalışmalar intihal taramasından geçmek zorundadır. Çalışmaların tamamı ileri düzeyde intihal tespit yazılımı İntihal.net tarafından kontrol edilir.

Plagiarism Policy

All studies uploaded to the journal system must undergo plagiarism screening. All studies are controlled by advanced plagiarism detection software İntihal.net.

Telif Hakkı

Kesit Akademi Dergisi, Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 (CC-BY-NC) Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. Kesit Akademi Dergisi, kullanıcıların bir makaleyi kopyalamasına, dağıtmasına ve iletmesine, yazarın atfedildiği ve makalenin ticari amaçlar için kullanılmadığı sürece makaleyi uyarlamasına olanak tanır.

Copyright

The Journal of Kesit Academy is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC-BY-NC). The Journal of Kesit Academy allows users to copy, distribute, and transmit an article, adapt the article as long as the author is attributed and the article is not used for commercial purposes.

Feragat Politikası

Kesit Akademi Dergisi (The Journal of Kesit Academy) editörleri dergide yayın gönderen gelişmekte olan ülkelerdeki (Research4Life Countries) yazarlara feragat ve indirimler sunabilir. Feragat ve indirimler için editörler kurulu kararıyla belirlenmiş olan ülkelerdeki yazarlar, taleplerini dergiye yazılı olarak bildirdikleri takdirde talepleri editörler kurulu tarafından değerlendirmeye alınır.

Waiver Policy

The Journal of Kesit Academy editors may offer waivers and discounts to writers in developing countries (Research4Life Countries) who submit publications in the journal. If the authors in the countries determined by the decision of the editorial board for waivers and discounts report their requests to the Journal in writing, their requests will be evaluated by the editorial board.

Dizinlenme

Kesit Akademi Dergisi, SOBİAD (Sosyal Bilimler Atif Dizini), EBSCO, Index Copernicus, MLA, Microsoft Academic, ScienceGate, ROAD (Directory of Open Access Scholarly Resources), Academickeys, Wizdom, Scite_, Readcube, Research Journal Impact Factor, Worldcat, Scientific Indexing Services (SIS), ESJI (Eurasian Scientific Journal Index), DRJI (Directory of Research Journals Indexing), MIAR (Information Matrix for The Analysis of Journals), SIFr, Sparc Index, IIJIF, TEİ (Türk Eğitim İndeksi), Research Bible, CIF, I2OR, ARAŞTIRMAX, SJIF, Citefactor, İdealonline, Rootindexing, Scilit, SAJI, ISI gibi onlarca uluslararası veritabanı ve indeks tarafından taranmaktadır.

Indexing

The Journal of Kesit Academy scanning by Sobiad (Sosyal Bilimler Atif Dizini), EBSCO, Index Copernicus, MLA, Microsoft Academic, ScienceGate, ROAD (Directory of Open Access Scholarly Resources), Wizdom, Scite_, Readcube, Academickeys, Research Journal Impact Factor, Worldcat, Scientific Indexing Services (SIS), ESJI (Eurasian Scientific Journal Index), DRJI (Directory of Research Journals Indexing), MIAR (Information Matrix for The Analysis of Journals), SIFr, Sparc Index, IIJIF, TEİ (Türk Eğitim İndeksi), Research Bible, CIF, I2OR, ARAŞTIRMAX, SJIF, Citefactor, İdealonline, Rootindexing, Scilit, SAJI, ISI …

Dil

Makalelerin dili, başta Türkçe olmak üzere, İngilizce, Almanca, Rusça, Fransızca ve Arapça'dır.

Language

The Journal of Kesit Academy accepts articles in Turkish, English, German, Russian, French and Arabic languages.

Makale İşlem Ücreti

Kesit Akademi Dergisi, YÖK ve ÜAK şartnameleri bakımından "Kabul veya ret şartına bakılmaksızın başvuru sırasında yayın ücreti alan dergiler" kategorisindedir. Dergiye gönderilen çalışmalardan 515 TL yayın ücreti talep edilmektedir.

APC

The Journal of Kesit Academy is in the category of "Journals that receive a publication fee at the time of application regardless of acceptance or rejection conditions". A publication fee of 515 TL is requested from the studies submitted to the journal.

Кесит Академии Журнал это международный рецензируемый журнал открытого доступа, который публикуется четыре раза в год. Все статьи, опубликованные в Кесит Академии журнале, язык, наука и все авторские права защищены Кесит Академии журналом. Опубликованные статьи частично или полностью никоим образом не могут быть напечатаны, воспроизведены без письменного разрешения издателя. Редакция журнала абсолютно свободна в том, публиковать или не публиковать все статьи, присланные в журнал. Представленные работы авторам не возвращаются. Кесит Академии Журнал имеет лицензию CC-BY-NC. Все исследования, загруженные в систему журнала, должны пройти проверку на плагиат. Кесит Академии Журнал-это двойной слепой рецензируемый международный академический журнал.

25/09/2023

Yıl/Year/Год: 9, Sayı/Number/ Номер: 36, Eylül/September/ Сентябрь 2023

DERGİ YÖNETİMİ/JOURNAL ADMINISTRATION/УПРАВЛЕНИЕ ЖУРНАЛА

EDİTÖR/EDITOR IN CHIEF/ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Dr. Hasan KIZILDAĞ

EDİTÖR YARDIMCILARI/SUBEDITORS/ПОМОЩНИК РЕДАКТОРА

Uzm. Çiğdem ŞAHİN

EDİTÖRLER KURULU/EDITORIAL BOARD/РЕДКОЛЛЕГИЯ

Prof. Dr. Sedat Cereci-Mustafa Kemal Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Orhan Küçük-Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Nuri Gömleksiz-Fırat Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Hanife Nalan Genç-Ondokuz Mayıs Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Fulya Topçuoğlu Ünal-Kütahya Dumlupınar Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Esra Dereli-Eskişehir Osmangazi Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Damla Bulut-Ondokuz Mayıs Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Bülent Kırmızı-Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Ali Haydar Şar-Sakarya Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Tofiq Abdühasanli-Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi-Azerbaycan
Prof. Dr. Leyla Gadyiveya-Dağıstan Devlet Üniversitesi-Rusya
Prof. Dr. Naci Şahin-Bozok Üniversitesi-Türkiye
Doç. Dr. Yasin Doğan-Pamukkale Üniversitesi-Türkiye
Doç. Dr. Uğur Abakay-Gaziantep Üniversitesi-Türkiye
Doç. Dr. Turgay Bucak-Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Meltem Akın Köstereliođlu-Amasya Üniversitesi-Türkiye
Doç. Dr. Mehmet Gürlek-İstanbul Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. İlker Köstereliođlu-Amasya Üniversitesi-Türkiye
Doç. Dr. Hatice Güngör Seyhan-Sivas Cumhuriyet Üniversitesi-Türkiye
Doç. Dr. Fazıl Karahan-Pamukkale Üniversitesi-Türkiye
Doç. Dr. Fatih Özek Fırat Üniversitesi-Türkiye
Doç. Dr. Emre Özşahin-Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi-Türkiye
Doç. Dr. Çağatay Benhur-Selçuk Üniversitesi-Türkiye
Doç. Dr. Cemile Zehra Köroğlu-Uşak Üniversitesi-Türkiye
Dr. Suzana Canhasi-Piriştine Üniversitesi-Kosova
Doç. Dr. Liailia Ihsanovna Mingazova-Kazan Federal Üniversitesi-Rusya
Doç. Dr. Kulzhanova Bakytgul-Kazakistan Milli Üniversitesi-Kazakistan
Dr. Öğr. Üyesi Yeliz Yeşil- Trakya Üniversitesi-Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Ali Köroğlu-Uşak Üniversitesi-Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Aslı Sağıroğlu Arslan-Erciyes Üniversitesi-Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi A. Nurdan Tümbek Tekeoğlu-İstanbul Ticaret Üniversitesi-Türkiye
Dr. Menent Shukrieva-Shumen Üniversitesi-Bulgaristan
Dr. Julia Bartha-Debrecen Üniversitesi-Macaristan
Dr. Guzalıya Khazieva-Tataristan Bilimler Akademisi-Rusya
Dr. Elbrus Veliyev-Nahçıvan Devlet Üniversitesi-Azerbaycan
Dr. Bulat Sıbgatov-Tataristan Bilimler Akademisi-Rusya
Dr. Rahil Necefov-Azerbaycan Milli İlimler Akademisi-Azerbaycan
Dr. Öğr. Üyesi Alireza Zadeghan-Tebriz Üniversitesi-İran
Dr. Öğr. Üyesi Fatima Hocin-Üsküp Blaje Koneski Filoloji Fakültesi-Makedonya

KAYNAKÇA EDİTÖRÜ/ REFERENCES EDITOR/ РЕДАКТОР ССЫЛОК
Bahtı Gül Kartal-Ondokuz Mayıs Üniversitesi-Türkiye
YABANCI DİL EDİTÖRLERİ/EDITORS FOR FOREIGN LANGUAGE/РЕДАКТОРЫ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ
Almanca/German/Германский
Doç. Dr. Şenay Kayğın-Atatürk Üniversitesi-Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Seval Karacabey-Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi-Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Aykut Haldan-Trakya Üniversitesi-Türkiye
Rusça/ Russian/Русский
Doç. Dr. Reyhan Çelik-Akdeniz Üniversitesi-Türkiye
Arapça/Arabic/Арабский
Dr. Öğr. Üyesi Mürüvvet Türken Çakır-Mardin Artuklu Üniversitesi-Türkiye
Doç. Dr. İsmail Bayer-Artvin Çoruh Üniversitesi-Türkiye
Fransızca/French/Французский Язык
Dr. Öğr. Üyesi Zühre Yılmaz Güngör-Anadolu Üniversitesi-Türkiye
Öğr. Gör. Senem Seda Şahenk Erkan-Marmara Üniversitesi-Türkiye
İngilizce/English/Английский
Dr. Öğr. Üyesi Özge Gümüş-Adıyaman Üniversitesi-Türkiye
Dr. Öznur Yemez-Selçuk Üniversitesi-Türkiye
Türkçe/Turkish/Турецкий
Doç. Dr. Fatih Özek Fırat Üniversitesi-Türkiye

İNDEKS SORUMLUSU/PRINCIPAL OF INDEXING/СПЕЦИАЛИСТ ПО ИНДЕКСАЦИИ
Dr. Hasan KIZILDAĞ Ondokuz Mayıs Üniversitesi-Türkiye

GRAFİK TASARIM/ GRAPHIC DESIGN/ГРАФИЧЕСКИЙ ДИЗАЙН
Furkan KARAKAYA -Türkiye

YAZI İŞLERİ SORUMLUSU/EDITORIAL OFFICER/СОТРУДНИК РЕДАКЦИИ
Ekrem Demir-Ondokuz Mayıs Üniversitesi-Türkiye

DANIŞMA KURULU/ADVISORY BOARD/КОНСУЛЬТАТИВНЫЙ СОВЕТ
Prof. Dr. Hayati Develi-İstanbul Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. İbrahim Kavaz-Fırat Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Musa Duman-Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Hülya Argunşah-Erciyes Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Ömür Ceylan-İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Mustafa Özkan-Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Mustafa Argunşah-Erciyes Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Abdullah Uçman-İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Mustafa Çiçekler-İstanbul Medeniyet Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Günay Karaağaç-Ardahan Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Hanife Nalan Genç-Ondokuz Mayıs Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. İsmail Bekçi-Süleyman Demirel Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Nuri Gömleksiz-Fırat Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Sedat Cereci-Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Muhittin Eliaçık-Kırıkkale Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Tarık Özcan-Fırat Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Nadir İlhan-Ahi Evran Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Vedat Çınar-Fırat Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Cihan Işıkhan-Dokuz Eylül Üniversitesi-Türkiye

Prof. Dr. Tofiq Abdühasanli-Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi-Azerbaycan
Prof. Dr. Mustafa Bulat-Atatürk Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. İsa Eliri-Kırıkkale Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Murat Sunkar-Fırat Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Bahir Selçuk-Fırat Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Engin Öner-Van Yüzüncüyıl Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Nedim Bakırcı-Ömer Halis Demir Üniversitesi-Türkiye
Doç. Dr. Mehmet Güneş-Marmara Üniversitesi-Türkiye
Doç. Dr. Gülay Karşıcı-Marmara Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Süleyman Can-Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Ganire Hüseynova-Erciyes Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Ergün Serindağ-Çukurova Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Esin Ozansoy-İstanbul Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. İrfan Kalaycı-İnönü Üniversitesi-Türkiye
Doç. Dr. Hüsamettin Karataş-Fırat Üniversitesi-Türkiye
Doç. Dr. Beşir Mustafayev-Siirt Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Leyla Gadyiveya-Dağıstan Devlet Üniversitesi-Rusya
Doç. Dr. Ayşe Derya Kahraman-İstanbul Üniversitesi-Türkiye
Prof. Dr. Fatih Özek-Fırat Üniversitesi-Türkiye
Doç. Dr. Önder Yağmur-Atatürk Üniversitesi-Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Turan Sinan-Fırat Üniversitesi-Türkiye
Doç. Dr. Liailia Ihsanovna Mingazova-Kazan Federal Üniversitesi-Rusya
Doç. Dr. Kulzhanova Bakytgul-Kazakistan Milli Üniversitesi-Kazakistan
Dr. Rahil Necefov-Azerbaycan Milli İlimler Akademisi-Azerbaycan
Doç. Dr. İnci Bilgin Tekin-Üniversitesi-Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Tahir Çelikbağ-Fırat Üniversitesi-Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Celal Aslan-Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi-Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Sevgi Sümerli Sarıgül - Kayseri Üniversitesi-Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Alireza Zadeghan-Tebriz Üniversitesi-İran
Dr. Öğr. Üyesi Fatima Hocin-Üsküp Blaje Koneski Filoloji Fakültesi-Makedonya
Dr. Guzalıya Khazieva-Tataristan Bilimler Akademisi-Rusya
Dr. Bulat Sıbgatov-Tataristan Bilimler Akademisi-Rusya
Dr. Elbrus Veliyev-Nahçıvan Devlet Üniversitesi-Azerbaycan
Dr. Suzana Canhasi-Piriştine Üniversitesi-Kosova
Dr. Menent Shukrieva-Shumen Üniversitesi-Bulgaristan
Dr. Julia Bartha-Debrecen Üniversitesi-Macaristan

DIŞ TEMSİLCİLER / REPRESENTATIVE OF FOREIGN COUNTRY/ПРЕДСТАВИТЕЛЬ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН

Dr. Menent Shukrieva-Shumen Üniversitesi-Bulgaristan
Dr. Guzalıya Khazieva-Tataristan Bilimler Akademisi-Rusya
Dr. Elbrus Veliyev-Nahçıvan Devlet Üniversitesi-Azerbaycan
Dr. Öğr. Üyesi Alireza Zadeghan-Tebriz Üniversitesi-İran
Dr. Öğr. Üyesi Fatima Hocin-Üsküp Blaje Koneski Filoloji Fakültesi-Makedonya
Doç. Dr. Kulzhanova Bakytgul-Kazakistan Milli Üniversitesi-Kazakistan
Dr. Suzana Canhasi-Piriştine Üniversitesi-Kosova
Dr. Öğr. Üyesi Alireza Zadeghan-Tebriz Üniversitesi-İran

KESİT AKADEMİ DERGİSİ YAYIN İLKELERİ

GENEL İLKELER

Kesit Akademi Dergisi (The Journal of Kesit Academy), uluslararası indeksli ve hakemli bir dergi olup yılda 4 kez yayınlanır. Gerekli durumlarda özel ya da ek sayılar da yayınlanabilir.

Kesit Akademi Dergisi (The Journal of Kesit Academy), sosyal ve beşeri bilimlerin her alanından yazı yayınlayan bir dergidir. Bu çerçevede özgün bilimsel makaleler, çeviriler, çeviri-yazılar, röportajlar, kitap, makale, sempozyum, panel ve bilimsel etkinlik tanıtma çalışmaları ile nekroloji metinleri yayınlar. Ayrıca, sunulduğu yer, toplantı ve tarihin kaydedilmesi ile başka bir yerde yayınlanmamış olması şartıyla sempozyum bildirileri de yayınlanabilir. Ancak bu yayın etkinliğinden kaynaklanması muhtemel herhangi bir sorunun sorumluluğu yazara aittir.

Kesit Akademi Dergisi (The Journal of Kesit Academy)'ne gönderilen yazıların daha önce herhangi bir mecrada yayınlanmamış olması ve sisteme eklendiğinde bir başka yayın organının yayın değerlendirme sürecinde bulunmaması gerekir.

Kesit Akademi Dergisi (The Journal of Kesit Academy)'ne yayınlanması için yazı göndermek isteyenlerin, yazılarını www.kesitakademi.com adresinde yer alan Makale Takip Sistemi'ne üye olarak buradan göndermeleri gerekir.

Yayınlanma aşamasında, yayınlanmaya değer bulunan çalışmaların yazar kısmına üyelikte kullanılan isim ekleneceğinden dolayı, yazarların, Makale Takip Sistemi'ne akademik etkinliklerini yürütürken kullandıkları isimleriyle üye olmaları gerekir.

Herhangi bir yazının Kesit Akademi Dergisi (The Journal of Kesit Academy) Dergisi'nin elektronik sistemine eklenmesi, yazının yayınlanması için başvuru olarak kabul edilir ve yazının değerlendirilme süreci başlar.

Başvurunun yapılmasından yazının yayınlanması aşamasına kadar uzanan süreçteki bütün işlemler elektronik ortamda gerçekleşir.

Yayınlanması için Kesit Akademi Dergisi (The Journal of Kesit Academy)'ne gönderilen yazıların basım ve yayın hakları dergiye devredilmiş olur. Bu yazılar dergi yönetiminden izin alınmaksızın bir başka yayın organında yayınlanamaz, çoğaltılamaz ve kaynak gösterilmeden kullanılamaz. Kesit Akademi Dergisi (The Journal of Kesit Academy), yayınlamış olduğu metinleri çeşitli mecralarda yayınlayabilir.

Kesit Akademi Dergisi (The Journal of Kesit Academy)'ne gönderilmiş yazılardan kaynaklanması muhtemel herhangi bir yasal, hukuksal, ekonomik ve etik sorumluluk, söz konusu yazı yayınlanmış olsa bile yazarlarına aittir. Dergi herhangi bir yükümlülük kabul etmez.

Kesit Akademi Dergisi (The Journal of Kesit Academy)'nin yayın dili Türkçe olmakla birlikte İngilizce, Almanca, Rusça, Fransızca ve Arapça dillerinden gelen yazılar da değerlendirmeye tabi tutulur ve hakemler tarafından yayımlanması uygun görüldüğü takdirde yayınlanır.

DEĞERLENDİRME SÜRECİ

Kesit Akademi Dergisi (The Journal of Kesit Academy)'ne gönderilen yazılara isim veya yazarın kimliğini deşifre edici herhangi bir bilgi yazılmamalıdır. Hakem sürecinden geçerek yayınlanması uygun görülen yazıların yazarlarına ait bilgiler yayın aşamasında editörler tarafından eklenir.

Kesit Akademi Dergisi (The Journal of Kesit Academy)'nin sistemine yüklenen her yazı, ilk olarak editör veya editör yardımcıları tarafından yazım ve yayın ilkelerine uygunluğu bağlamından değerlendirilir. Bu değerlendirme sonucunda, yazar tarafından yapılması gereken düzeltmeler olursa, yazı, editörler tarafından düzeltme istenerek yazara iade edilir.

Yazım ilkelerine uygun olmayan yazılar hakeme gönderilmez.

Yazım ve yayın ilkeleri açısından değerlendirilmeye uygun bulunan yazılar hakemlere yönlendirilir. Editör onayından geçen her yazının değerlendirilmesi için en az iki hakem görevlendirilir. Ancak editörün bilgisi ve incelemeleri dâhilinde yazılar tek hakeme de

gönderilebilmektedir. Hakemler yazının temsil ettiği alan ve anabilim dalında uzmanlıkları bulunan kimseler arasından seçilir.

Hakem ve yazarların isimleri karşılıklı olarak birbirlerinden gizli tutulur.

Hakemlerin kendilerine gönderilen yazıyı değerlendirme süreleri azami 20 gündür. Bu süreç sonunda rapor edilmeyen yazı için yeni bir hakem tayin edilir.

Alan değerlendirmesinden iki olumlu hakem raporu alan yazı yayınlanmaya hak kazanır. Bir olumlu bir olumsuz hakem raporu alan yazı, üçüncü bir hakeme gönderilir ve yazının yayınlanıp yayınlanmaması üçüncü hakemin raporu doğrultusunda belirlenir. Ancak, yazı eğer editör incelemesinden sonra tek hakeme gönderildiyse, tek hakem raporuyla da yayın durumu tayin edilebilir.

Hakemler, düzeltme istedikleri yazıyı yayınlanmadan önce bir kez daha görmek isteyebilirler. Bu talebin raporda belirtilmesi durumunda metnin düzeltilmiş biçimi sistem tarafından otomatik olarak hakeme gönderilir.

Yazarlar, makul çerçevede ve ikna edici verilerle birlikte hakem raporuna itiraz edebilirler. İtirazlar dergi yönetimi tarafından incelenir ve uygun görüldüğü takdirde konu ile ilgili olarak farklı bir hakemin (ya da hakemlerin) görüşlerine başvurulabilir.

Kesit Akademi Dergisi (The Journal of Kesit Academy)'nin elektronik sistemine eklenen yazıların değerlendirme sürecinin hangi evresinde olduğu, yazarlar tarafından kendi üyelik bilgileri kullanılarak takip edilebilir. Hakem süreci titizlikle izlenmeli, sistem yalnızca bir kez değişiklik hakkı verebildiğinden dolayı yapılması muhtemel değişiklikler için her iki hakem değerlendirmesinin de sonuçlanması ve raporların sisteme girilmesi beklenmelidir.

Dergi editörleri, hakemler tarafından verilen düzeltmeleri titizlikle takip eder. Bu doğrultuda, editörler tarafından bir yazının yayınlanması ya da yayınlanmaması yönünde karar alınabilir.

Dergide yayınlanacak yazıların vergi, intihal raporu, tasarım, uluslararası indekslere tanıtımı, DOI numarasının satın alınması Asos Eğitim Bilişim Danışmanlık Hiz. San. Tic. Ltd. Şti. tarafından yapılmaktadır. Makalenin hakem sürecinin başlatılması; intihal raporunun alınması ve intihal raporunda herhangi bir sıkıntı olmaması koşulu ile başlatılır. Makale intihal raporu dergi yönetimi tarafından alınacak olup oranın yüksek çıkması durumunda yazara bilgi verilecektir.

YAZIM İLKELERİ

Yayınlanması amacıyla Kesit Akademi Dergisi (The Journal of Kesit Academy) Dergisi'ne gönderilmiş olan özgün makalelerin başında en az 100, en fazla 150 kelimeden oluşan Türkçe (Özet), İngilizce (Abstract) ve 3-5 kelimelik Türkçe (Anahtar Kelimeler), İngilizce (Keywords) ile Türkçe ve İngilizce başlık yer almalıdır.

Özetler (Türkçe-İngilizce) anahtar kelimelerde dahil olmak üzere sağ ve sol taraftan 1 cm içeride olmalıdır.

Makalelerde yapılan atıflar için yazarların tercihine uygun olarak ve elbette metin içerisinde bütünlüklü bir standart gözetilerek öncelikle APA sistemini kullanmalıdır.

Metnin sonunda KAYNAKÇA başlığı altında çalışmada kullanılan kaynakların bir listesi verilir. Çalışmada kullanılan referansların listelendiği bu kaynakça, yazar soyadı sıralamasına göre ve alfabetik olarak hazırlanır.

Yazılara, yazar bilgisi, üst-bilgi, alt-bilgi ve sayfa numarası verilmez. Yazılar kesinlikle kimliksiz olmalıdır.

İmla ve noktalama işaretleri için, metnin içeriği ile ilişki olan farklılıklar dışında TDK'nın yazım ve imla kılavuzu esas alınır.

Microsoft Word programında yer almayan özel bir yazı tipinin (font) kullanıldığı çalışmalarda, sisteme makale ile birlikte font dosyası da eklenir.

Sisteme eklenecek yazıların sayfa düzeninin yazar tarafından ve şu değerlere uygun bir biçimde yapılmış olması gerekir:

Kâğıt Boyutu: A4 Dikey (Makalede yatay sayfalara yer verilmemeli)

Üst Kenar Boşluk: 3 cm

Alt Kenar Boşluk: 3 cm

Sol Kenar Boşluk: 3 cm
Sağ Kenar Boşluk: 3 cm
Yazı Tipi: Palatino Linotype
Yazı Boyutu: Başlıkta 10, metinde 10, özetlerde 10 ve dipnotlarda 9 punto
Paragraf Aralığı: Önce 6 nk – sonra 0 nk
Paragraf Girintisi: Metinde İlk Satır (First Line) 1 cm, dipnotlarda Asılı (Hanging) 0.4 cm
Satır Aralığı: Metinde 1.15, dipnotlarda Tek

Kesit Akademi Dergisi (The Journal of Kesit Academy) Yayın İlkeleri'ne herhangi bir açıdan uygunluk arz etmeyen yazılar değerlendirilmeye alınmaz.

Metin içi göndermede hangi metot kullanılmışsa Kaynakça için de aynı metot kullanılmalıdır. Metin içi göndermeler ve Kaynakça örneklerde belirtildiği gibi olmalıdır.

APA 7:

Tek yazarlı kitap ya da makale:

Yapıtta "gerçekçiliği bazıları daha çok yöntem bakımından benimsemiştir, bazıları ise konu bakımından ele almıştır (Moran, 1994: 36);

Berna Moran, gerçekçiliği bazıları daha çok yöntem bakımından benimsemiştir, bazıları ise konu bakımından ele almıştır (1994: 36).

Kitabın bütününe gönderme yapılmışsa: (Kansu, 2009).

İki yazarlı kitap ya da makale:

İki yazarı olan yapıtlara gönderme yapılırken her iki yazarın soyadı verilir. Türkçe makalelerde: (Sümer ve Güngör, 1999: 25); yabancı dildeki makalelerde, (Johanson and Jessica, 2003: 21)

Yazar sayısı ikiden fazla olan yayınlar:

İlk göndermede tüm yazarların isim ve soy isimlerinin tamamı yazılır: (Selçuk, Günaydın, Sümer ve Uysal, 2005: 26). Daha sonraki göndermelerde ise: (Selçuk vd., 2014: 17). veya Selçuk vd. (2005: 17)'ne göre

Aynı yazarın farklı yıllarda yayımlanan eserlerine gönderme:

... (Hesse, 1996: 12; 1999: 38–40)

Aynı gönderme aynı yazarın aynı yılda yayımlanan iki farklı yayınına yapılırsa:

... (Bayrak, 2011a: 24-31; 2011b: 31-50).

Aynı Gönderme ayrı yayınlara yapılırsa:

(Şahin, 2009: 37-40; Yıldırım, 2010: 29). Gönderme yayının tamamına yapılmışsa: (Dinçol, 2003; Gökçek ve Akyüz, 2013).

Yazarı belli olmayan yapıt:

Yapıtın yazarı belirtilmemişse alıntı yaparken yapıtın adının ilk birkaç sözcüğü kullanılır. Diğer bir kaynakta (College Cost Book, 1983) belirtildiği gibi... College Cost Book'ta (1983) belirtildiği gibi... Yazarı belli olmayan eserin belli bir cümle, kavram ya da paragrafına gönderme yapılıyorsa gönderme yapılan kısmın sayfa numarası tarihten sonra verilir: (College Cost Book, 1983: 48).

Anonim yayına gönderme:

(Anonim, 1997: 18).

Aynı soyadını taşıyan yazarlar:

Jale Parla (1989); Taha Parla (1993).

Kişisel görüşme:

Kişisel görüşmeler metinde belirtilmeli ama kaynakçada yer almamalıdır. (E. Öztan, kişisel görüşme, 24 Aralık, 2011).

Kuruma gönderme: (Türkiye İstatistik Enstitüsü, 2013).

Web adresine gönderme:

Web adresine gönderme yapılacaksa metin içerisinde, alıntılanan metin veya materyalin sonuna dipnot eklenir ve dipnotlar bölümünde "URL-1, URL-2, URL-3..." şeklinde sıralama yapılır.

Kaynakçada ise "Kaynakça" başlığının sonuna "İnternet Kaynakları" başlığı yazılır ve internet alıntıları "URL-1, URL-2 ..." şeklinde sıralanır. (URL-1: "Kişisel Verilerin İşlenme Şartları". https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4190/Kisisel-Verilerin-Islenme-Sartlari (Erişim Tarihi: 27.06.2020).)

Alıntılayan ya da aktaran kaynak:

Çalışmalarda birincil kaynaklara ulaşmak esastır, ama bazı güçlükler nedeniyle ulaşılamamışsa, göndermede alıntılanan kaynak belirtilir: (alıntılayan Gürbilek, 2004: 115);

Alıntılanan metin, orijinal kaynaktan değil de ondan yararlanan bir kaynaktansa; yani dolaylı alıntı yapılıyorsa bu durum, parantez içinde kısa künye bilgileri verilirken şöyle belirtilir: Orijinal kaynağın yazarının soyadı yayın yılı: sayfa; aktaran: soyadı yayın yılı: sayfa. Örnek: (Arat 1951: 74; akt.: Tezcan 1994: 49).

Kısaltmalar metinde ilk kez sunulurken paranteze alınır, sonraki kullanımında alınmaz:

Sayısal veriler Türkiye İstatistik Kurumu'ndan (TÜİK) alınmıştır. TÜİK, belli dönemlerde araştırmalar yaparak bu verileri ortaya koymaktadır. Sayfa numarası olmayan bir web belgesinden aktarma yapılıyorsa, paragraf numarası belirtilmelidir. Örnek: Dursun, Avatar filmindeki hikâyenin anti emperyalist veya ABD karşıtı olmadığını öne sürmektedir (Dursun, 2009, parag. 10).

APA Kaynakçanın Hazırlanması Kaynaklar yazarların soyadına göre alfabetik olarak sıralanır. Eğer yazar adı yoksa yapıt adı esas alınır. Bir yazarın birden çok yapıtı kullanılmışsa kaynaklar kronolojik sırayla yazılır. Bir yazarın aynı yıl yayımlanmış birden fazla yapıtı kullanılmışsa yapıt adlarının alfabetik sırasına göre "2008a", "2008b" şeklinde sıralanır.

Kitap isimleri ve dergi isimleri italik olarak yazılmalıdır.

Tek yazarlı ya da editörlü kitap:

Ülgen, G. (2001). *Kavram geliştirme*. Pegem.

Erdoğan, N. (Ed). (2002). *Yoksulluk halleri: Türkiye'de kent yoksulluğunun görünümleri.* Demokrasi Kitaplığı Yayınevi.

İki yazarlı kitap:

Çağdaş, A. ve Şahin, Z. S. (2002). *Çocuk ve ergende sosyal ve ahlak gelişimi.* Nobel Yayınları.

Bassnett, S. and Lefevere, A. (1990). *Translation, history and culture*. Printer.

Çok yazarlı kitap:

Rodopman, A.A.; Bereket, A. ve Ateş, E. (2011). *Kim korkar ergenlikten (gençler ve anne babalar için ergenlikle başa çıkma rehberi)*. Doğan Egmont Yayıncılık.

Dergide makale:

Tekerek, N. (2007). Yaratıcı dramanın özgürlüğü, alışkanlıkların kalıpları ve bir uygulama örneği. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (1), 189-219.

Gözden geçirilmiş ya da genişletilmiş baskılar:

Alpay, N. (2004). *Türkçe sorunları kılavuzu* (2. baskı). Metis.

Yazarı belirsiz kitaplar:

The 1995 NEA almanac of higher education. *(1995). National Education Association.*

İki ya da daha fazla ciltten oluşan kitaplar:

Moran, B. (1995). *Türk romanına eleştirel bir bakış* (Cilt 2). İletişim.

Çeviri Kitaplar:

Bolman, L. ve Deal, T. (2008). *Organizasyonları yeniden yapılandırmak* (Çev.: A. Aypay ve A. Tanrıöğen). Seçkin Yayıncılık.

Bir dergide çeviri makale:

Bruce, T. (1994). Çocukların yaşamında oyunun rolü (Çev.: A. F. Altınoğlu). *Eğitim ve Bilim*, 18 (92), 64-69.

Derlemede yer alan bir yazı ya da bölüm:

Irzık, S. (2004). Öznenin vefatından sonra kadın olarak okumak. İçinde Parla ve Irzık (Ed.), *Kadınlar Dile Düşünce* (s. 35-56). İletişim.

Başvuru kitaplarındaki bölüm ya da yazı:

Akün, Ö. F. (1992). Divan edebiyatı. İçinde *Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (C 9*, ss. 398-422). Türkiye Diyanet Vakfı.

Ansiklopediler:

Akün, Ö. F. (1992). Divan edebiyatı. İçinde *Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (C 9*, ss. 398-422). Türkiye Diyanet Vakfı.

Bergman, P. G. (1993). Relativity. In *New Encyclopaedia Britannica (*Vol. 26, pp. 501-508). Encyclopaedia Britannica.

Sözlük:

Türk Dil Kurumu (1969). *Türkçe sözlük (genişletilmiş baskı).* Türk Dil Kurumu Yayınları.

Sadie, S. (Ed). (1980). *The New Grove Dictionary of Music and Musicians* (6th ed. Vols. pp.1-20). Macmillan.

Dergi:

Aydemir, İ. (2002). Altay Tuvaları-Altaylarda unutulmuş bir Türk halkı. *Bilig*, 48, 1-12.

Yayımlanmamış Yüksek lisans/Doktora Tezi:

Arslan, Ş. (2006). *Fıtrat kavramı çerçevesinde eğitimde insanın ne'liği sorusu* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yayımlanmış Bildiri:

Kaygısız, A. C. (2021). Türkiye'nin Nazi Almanya'sı ile ticari ilişkileri (1933-1939). İçinde M. Özcan (Ed.), *USVES Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Bilimleri Sempozyumu Tam Metin Kitabı* (ss. 23-36). https://kongre.akademikiletisim.com/

Elektronik Kaynaklar:

"Kişisel Verilerin İşlenme Şartları". https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4190/Kisisel-Verilerin-Islenme-Sartlari (Erişim Tarihi: 27.06.2020).

Filmler:

Fleming, V. (Director). (1939). *Gone with the wind* [Film]. Selznick International Pictures; Metro-Goldwyn-Mayer.

Kaya. O. (Yönetmen). (2018). *Deliler: Fatih'in Fermanı* [Film]. Angel Film.

Yasaların Kaynaklarda Gösterilmesi:

Milli Eğitim Temel Kanunu (24 Haziran 1973). Resmi Gazete, 1739/14574. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982).

Derleme eserlerden yapılan alıntıların kaynaklarda gösterilmesi derleme eserlerin kaynaklarda gösterimi kitaplarla aynı şekilde yapılmalıdır. Ancak, yazar ya da yazarların adlarından sonra parantez içerisinde "derleyen" yer almalıdır. Özel, Oktay ve Öz, Mehmet (drl.) (2000). Söğüt'ten İstanbul'a, Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu Üzerine Tartışmalar. Ankara: İmge Kitabevi.

Gazetelerden yapılan alıntıların kaynaklarda gösterilmesi:

Kızılot, Şükrü (7 Kasım 2009). "Neriman Teyzenin Torunu Evlenince Vergiden Kurtulacak". Hürriyet Gazetesi. 31.

GENERAL PRINCIPLES

The Journal of Kesit Academy is a peer-reviewed journal and its publishing place is Elazig-Türkiye. It is published 4 times a year. When necessary, it can be also published as special publicatıons and extra-publications apart from these publications.

The Journal of Kesit Academy is an academic journal that publishes studies such as presentation articles, translations, interviews, scientific articles about all branches of educatıon scholarship, theology, economic and administrative sciences, drawing, music, physical education, history, the history of art, geography, linguistics all branches about liberal arts like literature. That scientific articles, interviews, translations, and presentation articles are added to the journal system and are accepted as an application for publishing the article, and the article is sent to peer-reviewed journals.

All the copyrights of the articles sent to The Journal of Kesit Academy belong to the journals, and it can't be published in another journal copied or used without showing as a source without getting a permit from The Journal of Kesit Academy.

The publication language of The Journal of Kesit Academy is Turkish, French, English, Arabic, Russian and German. On the other hand, if necessary, the article can be accepted in other languages. There must be at least 200 vocabulary Turkish (summary) and English (abstract), 3-5 vocabulary Turkish (keywords), and English (keywords). There must be Turkish and English titles. The articles which don't fulfill these conditions are not published even if they completed their peer-reviewed duration.

Because the articles sent to The Journal of Kesit Academy are going to be in the process of the referee, there mustn't decipher knowledge of the identification or the name of the author in the articles added to the system. After completed the duration of the article's peer-reviewed, it will be added in the information about the author or authors.

After the article is stored in the system by the author, the processes below have occurred. The loaded article has been checked about the rules of publishing and spelling by the editor or the assistant of the editor. After the editor has completed the approval, the article has been directed to the writing referee. Three referees have been appointed for every article having been confirmed. One of these referees is the language summary referee. The other two referees consist of professional academics in their branches. The author must check the duration of the referee of his own article from his main page.

After the articles are sent from the personal page in The Journal of Kesit Academy through the e-mail and password, the referee duration of the articles can be followed from the same page. After this stage, it must have waited for the reports tı come to do the correction. Because the author can add only one correction. When one referee does the correction he wanted and the article is added to the system, ın the next stage, if the second referee wants to correct something, these corrections won't be done.

The articles added to the system of the journal mustn't be published in another place. The symposium report can be published with the expression of the situation in the article.

The work referred under the title of REFERENCES at the end of the article must be organized by the way in the order of the author's surname, the author's surname is in the capital author's name is in small letter.

When you want to a member of The Journal of Kesit Academy as an author or a referee, all information required must be filled completely. The work and interests of the author/referee in the title of autobiography must be put in order. In the title of the main branch first, the main branch must be written and then the branch must be written. Ex: Management/management an organization; Turkish language and literature/new Turkish language

Writing must be organized just like measures below while they are added to the journal system.

Articles must be written in the Microsoft Word/WPS Office/Libre Office Writer programs and pages must be organized like below. FORMAT A4 Vertical Top margin 3 cm Bottom margin 3 cm Left margin 3 cm Right margin 3 cm. Font Palatino linotype. Font style normal. Writing and gap size of 10 Size (footnote text). 9 Paragraph spacing first 6 nk-then 0 nk paragraph indent 1,15 cm line spacing only 1.

In the writings used a special font which isn't in the Microsoft Word Programme, font style which is used must be added while the article is added to the system.

There are not be details such as page number, header, and footer in the articles.

In the terms of spelling and punctuation, except when the article or the topic is compulsory, the Turkish Language Institute spelling guide must be taken essentially.

In the referred system done in the articles, one of the APA 7 system could use. But there must be a references at the end of every article.

KESİT AKADEMİ DERGİSİ
ISSN: 2149-9225
The Journal of Kesit Academy

ISSN: 2149 – 9225
Yıl/Year: 9
Sayı/Number: 36
Eylül/September 2023

ИССН: 2149-9225
Год: 9
Число: 36
Сентябрь 2023

İÇİNDEKİLER-CONTENTS-СОДЕРЖАНИЕ

Araştırma Makalesi /Research Article/ Научная Статья

Optimism in a Bleak World: A Comparison of Samuel Beckett's and Gao Xingjian's Plays
1-17
Kasvetli Bir Dünyada İyimserlik: Samuel Beckett ve Gao Xingjian'ın Oyunlarının Karşılaştırılması
Barış AĞIR

Systematic Analysis of Theses Related to the Concept of Cultural Intelligence in the Field of Business
18-29
İşletme Alanındaki Kültürel Zekâ Kavramı ile İlgili Tezlerin Sistematik İncelenmesi
Neşe SALİK ATA

Öğretmen Adaylarının Fransız Kültürü Kavramına İlişkin Algıları: Bir Metafor Analizi Çalışması
30-46
Perceptions of Teacher Candidates Regarding the Concept of French Culture: A Metaphor Analysis Study
Hanife Nalan GENÇ

Görsel Uyaranın Türü ve Sayısının Beyin Fırtınasında Yaratıcılığa Etkisi
47-69
The Effect of Type and Number of Visual Stimulus on Creativity in Brainstorming
Merve YÜKSEL-Hamit COŞKUN

Sürdürülebilirlik ve Geri Dönüşüm Stratejileri: Tekstil Endüstrisinde Moda Tasarımcısının Rolü
70-96
Sustainability and Recycling Strategies: The Role of Fashion Designer in the Textile Industry
Gülcan BATUR

Tahran Ulusal Müzesi'nden 13. yy. Lüster Çinisindeki Tekboynuz Tasviri Üzerine İkonografik Bir İnceleme
97-122
An Iconographic Study on the Unicorn Depiction on 13th Century Lustre Tile from National Museum of Tehran
Başak ÇORAKLI

Mekân Bağlamında Türk Romanı ve Aşk
123-143
Turkish Novel and Love in the Context of Space
Sibel KARADOĞAN

Kurtubalı İbn Rüşd'ün Felsefesine Bir Giriş Denemesi: Ontolojiden Siyaset Felsefesine Kısa Bir Değerlendirme
144-162
An Introduction to the Philosophy of Averroes of Cordoba: A Brief Review from Ontology to Political Philosophy
Volkan AY-Abdullah DURAKOĞLU

M. Orkun Müftüoğlu'nun Resimlerinde İnsan-Doğa İlişkisi Üzerine
163-179
On the Human-Nature Relationship in M. Orkun Müftüoğlu's Paintings
Yusuf ŞENGÜR

Twittter'da Değişim ve Yeni Stratejiler
180-196
Change and New Strategies on Twitter
Nihal KOCAAĞA-Ensar LOKMANOĞLU

Algılanan Aşırı İş Yükü Üzerine Bibliyometrik Analiz
197-207
Bibliometric Analysis on Perceived Overload
Melek YAĞCI ÖZEN

Bir Osmanlı Bürokrat Ailesi Âlûsî'lerin Arap Dili ve Edebiyatına Katkıları
208-223
The Contributions of An Ottoman Bureaucrate Family Âlûsî's to Arab Language and Literature
Encümen BAYRAM

Sahne Tasarım Eğitiminde Sanal Gerçeklik (VR) ve Artırılmış Gerçeklik (AR) Teknolojileri
224-240
Virtual Reality (VR) and Augmented Reality (AR) Technologies in Stage Design Education
Memet Ali ZEREN

Ravzatü'l-Uşşak ile Kelile ve Dimne'deki Bazı Minyatürlerde Suda Yansıma Örneklerinin İncelenmesi
241-261
Investigation of Water Reflection Examples in Rawda al- Ushshaq and Some Miniatures in Kalila and Dimna
Fatma Nilhan ÖZALTIN-Mehmet ÖZKARTAL

Tillie Olsen ve Füruzan Öykülerinde Anne-Kız İlişkisi
262-279
Mother-Daughter Relationship in the Short Stories by Tillie Olsen and Füruzan
Arzu YETİM

Yerel Gazetelerdeki Anlatım Bozukluğu Sorunu: Batman Örneği
280-295
The Problem of Expression Flaws in Local Newspapers: Batman Example
Ünal KALAYCI

Buket Uzuner'in Romanlarında Şiddetin Sessizleştirdiği Kadın Kahramanlar
296-318
Heroines Silenced by Violence in the Novels of Buket Uzuner
Süreyya DOĞAN-Öznur ÖZDARICI

"Heidi (1974)" Projesinin Gelişimi ve Bu Sürecin Hayao Miyazaki Sinemasına Katkısı
319-336
The Development of the "Heidi (1974)" Project and the Contribution of This Period to Hayao Miyazaki Cinema
Çağdaş ÜLGEN

Mimari Arketip ve Boşluk: Aires Mateus Mimarlığında Arketip Boşluklar Üzerine Bir İnceleme
337-353
Constitutional Amendment and Presidential Decrees
Dilara Gökçen PAÇ

Örgüt Kültürünün Farklı Değişkenler Açısından Analizi (Kapadokya Üniversitesi Örneği)
354-380
Analysis of Organizational Culture in Terms of Different Variables (A Study on Cappadocia University)
Mustafa Günay ÖZDEMİR-Alpaslan GÖZLER

Liderlik Tarzının İç Girişimcilik Davranışı Üzerindeki Etkisinde Psikolojik İklimin Aracılık Rolü Araştırması
381-401
The Research on the Mediating Role of Psychological Climate within the Effect of Leadership Style on Intrapreneurship Behavior
Hakan ALPAY-Necdet SEZAL

Disney Prenses Anlatılarından "Acemi Prenses" Filmi Kostümlerinin Göstergebilimsel Analizi
402-418
The Semiology Analysis of The Costumes in "The Princess Diaries " Movie by Disney's Princess Narrative
Nazan KALEBEK-Ayşe KUMRAL

Mültecilerin Kültürel Adaptasyon Sorunları Üzerine Resim Çalışmaları
419-437
Painting Studies on Cultural Adaptation Problems of Refugees
Tahir ÇELİKBAĞ-Büşra ÇALIŞKAN-Sedef Nazlı YILMAZ-Eyüp TOPBAL-Dilan OĞUZ

Erken Çocukluk Eğitimi ve Medya Okuryazarlığı Üzerine Yapılmış Çalışmalar: Türkiye Örneği
438-458
Studies on Early Childhood Education and Media Literacy: Context of Türkiye
Şule ALICI

Âşık Şiirinde Din: Âşık Murat Çobanoğlu Örneği
459-483
Religion in Minstrel Poetry: The Example of Murat Çobanoğlu
Hakan TİKDEMİR

Enformasyonalist Bir Yaklaşımla Grafik Tasarımda Kioskların Kullanım Alanları
484-500
Usage Areas of Kiosks in Graphic Design with an Informationalist Approach
Ekin Su KUZU-Yunus Türkşad YEGİN-Oya Cansu DEMİRKALE

Kadını Ötekileştiren Azerbaycan Atasözleri Üzerine Bir Değerlendirme
501-520
An Evaluation on Azerbaijani Proverbs Othering Women
Ferhat KARABULUT-Sultan ŞENÖDEYİCİ

Çocuk İhmal ve İstismarına Yönelik Hekim Görüşleri
521-539
Physician's Opinions on Child Neglect and Abuse
Cihat YAŞAROĞLU-Hilal Şükran BEHLÜL ERKAN

Hereke Kaiser II. Wilhelm Köşkü'nün Eskizlerle Analizi
540-554
Hereke Kaiser II. Analysis of Wilhelm Mansion with Sketches
Merve AKBULUT

New York Avangardında Robert Motherwell'in Kolaj Çalışmaları Üzerine İnceleme
555-566
Review of Robert Motherwell's Collage Work in the New York Avant-Garde
Yusuf Emre IŞIK

Anayasa Değişikliği ve Cumhurbaşkanı Kararnameleri
567-579
Constitutional Amendment and Presidential Decrees
Çağlasın YALDIZ

Geleneksel Türk Seyirlik Oyunlarından Karagöz'ün Televizyon Dizilerine Yansıması: Gönül Dağı Örneği
580-591
T The Reflection of Karagöz a Traditional Turkish Shadow Play in Television Series: The Case of Gönül Dağı
Yağız İLHAN

Derleme(Değerlendirme) Makalesi/Review Article/ Обзорная Статья

Temaruzu Değerlendirmede Sözsüz İletişimin Rolü
592-607
The Role of Nonverbal Communication in Evaluating Malingering
Melike CEYLAN

Halkla İlişkilere Eleştirel Bir Bakış
608-621
A Critical Approach to Public Relations
Mehmet Emin BEGTİMUR

Türkiye'de ve Bazı Ülkelerdeki Öğretmen Kariyer Basamakları ile Yükselme Kriterleri
622-648
Teacher Career Pathways and Criteria for Progress in Turkiye and Some Countries
Ecehan MERCAN-Yüksel GÜNDÜZ

Sağlık Psikolojisi Ekseninde Perma Modeli
649-663
The Perma Model within the Framework of Health Psychology
Elvan KİREMİTÇİ CANIÖZ

KESİT AKADEMİ DERGİSİ

ISSN: 2149-9225

The Journal of Kesit Academy

Bir Osmanlı Bürokrat Ailesi Âlûsî'lerin Arap Dili ve Edebiyatına Katkıları

The Contributions of An Ottoman Bureaucrate Family Âlûsî's to Arab Language and Literature

Encümen BAYRAM*

Makale Türü/ Article Information/ Информация о Статье: **Araştırma Makalesi/ Research Article/ Научная Статья**

Atıf / Citation / Цитата

Bayram, E. (2023). Bir Osmanlı bürokrat ailesi Âlûsî'lerin Arap dili ve edebiyatına katkıları. *Kesit Akademi Dergisi*, 9 (36), 208-223.

10.29228/kesit.72197

Geliş/ Submitted/ Отправлено:	21.08.2023
Kabul/ Accepted/ Принимать:	23.09.2023
Yayın/ Published/ Опубликованный:	25.09.2023

Bu makale İntihal.net tarafından taranmıştır. This article was checked by Intihal.net. Эта статья была проверена Интихал.нет Bu makale Creative Commons lisansı altındadır. This article is under the Creative Commons license. Это произведение доступно по лицензии Creative Commons.

***Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi, Türkiye, abitem@gmail.com**

KESİT AKADEMİ DERGİSİ

ISSN: 2149-9225

The Journal of Kesit Academy

Bir Osmanlı Bürokrat Ailesi Âlûsî'lerin Arap Dili ve Edebiyatına Katkıları

The Contributions of An Ottoman Bureaucrate Family Âlûsî's to Arab Language and Literature

Dr. Öğr. Üyesi Encümen BAYRAM

Öz: Osmanlı bürokrasisinde etkili roller üstlenen Irak'ta yerleşik Âlûsî ailesi, Keylânî ve Süveydiyye gibi ilmî ve entelektüel haraketliliğe öncülük eden ailelerden birisidir. Âlûsîler, payitahtla samimi ilişkiler kurarak daha çok Ortadoğu merkezli görevler üstlenmişlerdir. Özellikle Osmanlı'nın yıkılma sürecindeki yüzyılda teşkil edilen söz konusu bağ sayesinde Irak'ta birtakım başkaldırıların önüne geçilmiş ve Osmanlı'yı bölmeye çalışan Batılılara karşı da bir direniş ruhu oluşturulmuştur. Bundan dolayı Âlûsî ailesinin Bağdat ilim dünyasında ayrı bir yeri ve önemi vardır. Soyları Hz. Peygamber'in torunlarına kadar ulaşan ailenin nesilleri başta Bağdat ilim mirasına olmak üzere İslam ilmî birikimine büyük katkılar sunmuştur. Onların bu katkıları başta Arap dili ve edebiyatı olmak üzere tefsir, hadis, tarih ve kelâm gibi birçok alana yönelik olduğu söylenebilir. Aynı zamanda ilimle meşgul olan bir aile geleneğine sahip olan Âlûsîler arasında birçok bürokratın yanı sıra müfessir, muhaddis, tarihçi ve dilci ilim adamı da yetişmiştir. Söz konusu ilim adamlarından Arap dili ve edebiyatında öne çıkmış birçok kişi vardır. Bu sebeple makalede Âlûsî ailesinin Arap dili ve edebiyatına katkılarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Böylelikle Âlûsî ailesinin Arap dili ve edebiyatına kimlerin hangi yönlerden katkı sunduğu ortaya çıkmış olacaktır. Çalışmada kaynak taraması ve bu taramadan elde edilen verilerin analizine dayalı bir yöntem takip edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Dil, edebiyat, Irak, bürokrasi, ilim.

Abstract: The Âlûsî family settled in Iraq which assumed influential roles in the Ottoman bureaucracy and one of the families that pioneered scientific and intellectual activity such as Keylânî and Süveydiyye. The Âlûsîes by establishing sincere relations with the capital took on more Middle Eastern-centered tasks. Thanks to the bond formed in the century during the collapse of the Ottoman Empire, some uprisings were prevented in Iraq and a spirit of resistance was formed against the Westerners who tried to

divide the Ottoman Empire. Therefore, The Âlûsî family has a special place and importance in the world of Baghdad science. The Lines of generations with this family which reached Hz. Prophet made great contributions to the Islamic scientific accumulation, especially to the Baghdad scientific heritage. It can be said that their contributions are directed to many fields such as Arabic language and literature, tafsir, hadith and history. At the same time, many bureaucrats as well as commentators, muhaddis, historians and linguist scholars were trained among The Âlûsî who had a family tradition of dealing with science. Among these scholars there are many prominent people in Arabic language and literature. For this reason, in this article, it is aimed to examine the contributions of The Âlûsî family to the Arabic language and literature. Thus, it will be revealed who contributed to the Arabic language and its literature from The Âlûsî family and in which ways. In that study a method based on the literature review and the analysis of the data obtained from this survey will be followed.
Keywords: Language, literature, Iraq, bureaucracy, science.

Giriş

Âlûs Köyü, Irak'ın Enbâr vilayetinin sınırları içerisinde, Fırat Nehri'nin kenarında ve Bağdat-Şam yolunun üzerinde yer almaktadır. Burası Dicle nehrinin arazilerini aşındırması sonucu adeta bir yarımadaya dönüşmüştür. Günümüz Irak haritası göz önüne alındığında onun Enbâr, Tikrît ve Musul üçgeninde yer aldığı görülecektir.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 15-17) Tarihî süreçte önemli bir geçiş güzergâhı üzerinde yer alan köy, Hz. İbrahim'in Harran'a giderken burada konaklamasına ve Halid b. Velid'in de Şam seferinde burayı karargâh yapmasına imkân ermiştir.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 17) Ayrıca Âlûs Köyü'nün sözü edilen coğrafi yapısından yani geçiş güzergahı üzerinde yer almasından dolayı Arap, Fars, Kürt ve Türkmen şeklindeki farklı uyruklara mensup kimselerin burayı yurt edinmelerine de zemin hazırlamıştır. Bu durum aynı zamanda kültürel, edebî, tarihî ve sosyolojik bir zenginliğin de doğmasına vesile olmuştur. Nitekim Cemâl Tâlib el-Âlûsî, *el-'İtratu'z-zekîyye li'l-usrati'l-âlûsiyye* adlı eserinde Âlûs ailesine müntesip bürokratlardan elli altı âlim, tarihçi, edebiyatçı, şair ve ressamı zikretmektedir.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 70) Bu kadar âlimin yetişmesi takdir edilir ki sadece mekânla alakalı değildir aynı zamanda çalışmaya mevzubahis olan ailenin Hz. Peygamber'e kadar uzanan şeceresiyle ve ailenin bölgede Osmanlı devleti adına üstlendiği görevlerle de ilgilidir.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 55) Âlûsîler, köklerine sıkı sıkıya bağlı kalarak gittikleri yerlerde nüfuzlarını kullanarak aynı zamanda ders halkaları, medreseler inşa etmiş ve ilmin hadimi olmuşlardır.(ed-Durûbâ, 1958a: 27) Özellikle Şihâbuddin

OPEN ACCESS creative commons COPE

Mahmûd el-Âlûsî'nin (ö. 1270/1854) başlangıç verdiği edebi mahfiller[1], modern Irak'ın tesis edilmesinden sonraki dönemlerde bile bu aileden gelenlerce devam ettirilmiştir.(ed-Durûbâ, 1958a: 26-27) Böylece Âlûsîler hem kendilerini geliştirmişler hem de coğrafyanın ilim hazinesine katkıda bulunmuşlardır. Öyle ki söz konusu aile, günümüzde dahi farklı devlet ve akademik sahalarda görev yapan pek çok Iraklı edebiyat muhibbinin katıldığı, içerisinde özel bir kütüphaneyi barındıran büyük bir mahfile ev sahipliği yapmaktadır.(ed-Durûbâ, 1958a: 28) İşte bu çalışmada, bürokrat kimliğinin yanı sıra derin ilim mirasına sahip Âlûsî ailesi içerisinde yetişmiş âlimlerden Arap dili ve edebiyatı açısından temayüz eden eserleri neşreden kişiler işlenecektir. Böylelikle Âlûsî ailesinden Arap dili ve edebiyatına kimlerin hangi yönlerden katkı sunduğu ortaya çıkmış olacaktır.

Çeşitli alanlarda öne çıkmış birçok ilim adamı yetiştiren Âlûsîler, gerek Bağdat ilim dünyasında gerekse günümüz akademisinde önemli bir yere sahiptir. Çünkü söz konusu ailenin öne çıkan bürokrat ilim adamları ilgili oldukları bilim alanında birçok akademik çalışmaya konu olmuştur.[2] Ancak yapmış olduğumuz literatür incelemesine göre ailenin Arap dili ve edebiyatıyla ilgili yönleri herhangi bir çalışmaya konu olmamıştır. Bundan dolayı makalemizin konusunun özgün bir değer taşıdığı söylenebilir. Ayrıca çalışma, Âlûsîlerin Arap dili ve edebiyatına ilişkin katkılarını ortaya koymakla birlikte Osmanlı'nın son dönemlerinde Arap dili ve edebiyatı ile ilgili çalışmalara yönelik bir fikir vermesi de beklenmektedir.

Arap Dili ve Edebiyatına Katkı Sağlayan Âlûsîler

Irak'ın, Abbasîler'e merkezlik etmesi ve İslam topraklarına açılan bir geçiş güzergâhında yer alması pek çok ilmi kurumun neşet etmesine ortam oluşturmuştur. Böylece Temel İslam İlimleri yanı sıra edebiyatın da güçlenmesi olanak bulmuştur. Abbasîler Dönemi'nde Batı ve Doğu'dan yapılan tercümelerin büyük bir ivme kazanması ve bu çalışmaların Bağdat merkezli yapıldığı bilgisi de ayrıca kayda değerdir.(Macit, 2011: 498-504) Nitekim İslamî ilk dönemden itibaren güçlü bir edebî gelenekle Arap edebiyatı içerisinde iyi bir konum edinen Irak Edebiyatı, çok sayıda edebî şahsiyeti barındırmaktadır. Bunların içerisinde yakın bir yüzyılda farklı meziyetleriyle öne çıkan bir Osmanlı bürokrat ailesi Âlûsîlerin, bu sahaya katlıları ve verdikleri eserler burada belirtilecektir:

Şihâbuddin Mahmûd el-Âlûsî (ö. 1270/1854): Âlûsîzâde ailesi denildiğinde akla

[1] Edebiyat mahfili, çok sayıda edebiyatçının veya "edebiyat muhibbinin" muayyen bir zaman ve mekânda buluşmak suretiyle özellikle edebiyat ve sanat ile ilgili çeşitli konularda sohbetler ve konuşmalar yapması şeklindedir. Bkz. (Anar, 2013: 272)

[2] Bazı çalışmalar için bkz. (Seber, 2000; Çelik, 2005; Hasan, 2002; Abacı, 2015; Basheer - Gömbeyaz, 2009)

ilk gelen en önemli isim Ebu's-Senâ Mahmûd Şehabeddin el-Âlûsî'dir. (ö. 1270/1854) Âlûsî 1217/1802 yılında Bağdat'ın kuzeybatısındaki Fırat Nehri üzerinde bulunan Âlûs adasında dünyaya gelmiştir.(Behced, 1926: 21; Kehhâle, ts: 3/815; Ziriklî, 1956: 7/176) Âlûsî'nin babası Bağdat âlimlerinden birisi olan Abdullah Selahaddin'dir. Bağdat'ta Ebû Hanîfe Camii'nde müderris, Şehit Ali Paşa Medresesi'nde ise başmüderris olarak görev yapmış ve birçok öğrenci yetiştirmiştir.(Abdülhamîd, 1969: 40-41; Behced, 1926: 8) Aynı zamanda Âlûsî'nin ilk hocası olan Abdullah Efendi, oğluna Hanefî ve Şâfiî fıkhı başta olmak üzere Arap dili ve hadis gibi ilimleri okutmuştur.(Ş. M. Âlûsî, 1953: 22) Âlûsî, ilmi ve edebî açıdan oldukça verimli bir bölge ve zaman diliminde yaşamış ve söz konusu ilmî birikim ve verimliliğinden oldukça fazla yararlanmıştır. Bu birikimiyle birçok öğrenci yetiştirmiş(Abdülhamîd, 1969: 54-55; Kehhâle, ts: 5/279; Ziriklî, 1956: 4/31-36) ve tefsir, edebiyat, nahiv, biyografi gibi çeşitli alanlarda eserler kaleme almıştır. Âlûsî, yazdığı *Rûḥu'l-meʿânî* isimli tefsiri ile başta tefsir ilimlerinde olmak üzere birçok alanda bilgi sahibi olduğunu göstermiştir.

Âlûsî, Arap dili ve edebiyatı açısından öne çıkmış bir âlimdir. Müellifin edebî yönünün çok güçlü olduğu özellikle kendine has bir üslupla yazılarını kaleme aldığı görülmektedir. Nitekim bu hususta onun, eserlerinde teşbih, istiare ve cinas gibi edebî sanatları kullanmasından dolayı etkisinde kaldığı Harîrî'nin[3] de önüne geçtiği rivayet edilmektedir.(Dağdeviren, 1453: 359) Mahmûd el-Âlûsî, her ne kadar daha çok şerh ve haşiyeleriyle öne çıksa da onun eserleri, Arap dili ve edebiyatı açısından üzerine çalışma yaptığı kaynakların önüne geçmiştir. Ayrıca onun namı Bağdat'ta inşa ettiği ve daha sonra oğullarıyla torunlarının sürdürdüğü edebî mahfille de öne çıkmaktadır. (ed-Durûbâ, 1958: 27) Şihâbuddin Mahmûd el-Âlûsî'nin Arap dili ve edebiyatı açısından öne çıkan başlıca eserleri şunlardır:

Havâşî şerh'i-Katr adlı eser, Şihâbuddin Mahmûd Âlûsî'nin genç yaşta İbn Hişâm'ın *Katru'n-Nedâ ve Bellu's-Sadâ* isimli nahiv eserine yazdığı bir haşiyedir. Ancak bu eser, kendisi tarafından tamamlanamamıştır. Daha sonra Şihâbuddin Mahmûd'un oğlu Nu'mân Hayreddîn, bu eseri, *et-Târif ve't-Tâlid fî İkmâli Hâşiyeti'l-Vâlid* ismiyle tamamlanmıştır. Söz konusu eser, İbn Hişâm'ın *Katru'n-Nedâ ve Bellu's-Sadâ* adlı çalışmasında yer verdiği nahiv konularını değerlendirme, mübhem görünen kaideleri açıklama, illet bildirme ve farklı dilcilerin konu dâhilindeki izahatlarına yer vererek yeniden şekillendirmesi açısından önem arz etmektedir. Şihâbuddin'in henüz on üç yaşındayken bu denli bir esere şerh yazdığı rivayeti (Dağdeviren, 1453: 371) onun ne denli güçlü bir edebî birikime sahip olduğunun da göstergesidir. Bu eser, Bağdat'ta, 1902 yılında bir cilt halinde basılmıştır.(Azzâvî, 1377: 85; Dağdeviren: 371) Diğer bir eseri

[3] Miladî 1054'te Basra civarında yaşamış, *el-Makâmât* adlı eseriyle öne çıkan ve Arap edebiyatı açısından oldukça önem arz eden bir âlimdir. Ayrıntılı bilgi için bkz: (Kılıç, 1997, 191-192)

OPEN ACCESS creative commons COPE

Keşfu't-Turra 'ani'l-Ğurra, Ebû Muhammed Kâsım b. Ali el-Harirî'nin (ö. 516/1122) Arap dili ile ilgili kaleme almış olduğu *ed-Durretu'l-ğavvâs fî evhâmi'l-havâs* isimli eserine yapmış olduğu şerhtir. Kendi birikimini iyi bir şekilde eserde gösteren Âlûsî, bazı konularda da Harirî'ye eleştiriler getirmiştir.(Abdülhamîd, 1969: 90-94) Bu eser, yaklaşık beş yüz sayfadan oluşan hacimli bir çalışma olmakla beraber Arap dili felsefesi ve morfolojisi açısından büyük bir önem taşımaktadır. Çalışma, el-Harirî'nin *ed-Durretu'l-ğavvâs fî evhâmi'l-havâs*'ına şerh hüviyeti taşımasına rağmen onun önüne geçtiği hatta bundan önce Muhammed Hafâcî (ö. 1659) tarafından aynı adla yapılan şerhten de daha edebî olduğu ifade edilmektedir.(Dağdeviren, 1453: 372) Eser, 1884 yılında ilk defa Şam'da basılmıştır.(Ş. M. el-Âlûsî, 1301: 7)

el-Feyzu'l-vârid 'alâ Ravdi Mersiyeti'ş-Şeyh Halid ise Şair Muhammed Cevâd es-Siyâhbûş (ö. 1246/1831)'in Nakşîbendî Şeyhi Hâlid Bağdâdî'nin (ö. 1776-1827) vefatı üzerine yazdığı kasideye Âlûsî'nin yapmış olduğu şerhtir. Çalışmada kullanılan edebî üslup dikkat çekmektedir. Öyle ki şerh edilen kelime veya cümleye birtakım beyitlerin şahit olarak getirilmesi(Ş. M. Âlûsî, 1273: 22-23-32-43) yazarın edebî birikimi ve kudretini göstermesi açısından da değerlidir. Mısır'da 1861 senesinde basılan eserde müellif, tasavvuf, kelam, felsefe ve bazı fıkhî konulara dair kendi düşüncelerini de kaleme almıştır.(Azzâvî, 1377: 92)

et-Tırâzu'l-Muzehheb fî Şerhi Kasîdeti'l-Bâzi'l-Eşheb isimli çalışması da Abdülbâkî Ömerî (ö. 1788-1861) isimli şairin Abdulkâdir Geylânî ile ilgili yazdığı medhiye üzerine Âlûsî'nin yaptığı bir şerhi içermektedir.(Dağdeviren, 1453: 372; Eroğlu, 1989: 550-551) Daha önce yaptığı şerh ve haşiyelerle iyice ustalaşan Âlûsî, burada da kelime ve yapılara kendisinden önceki dilcilerden deliller getirmektedir. Şerhte kullanılan belagat ve süslü anlatım kendini gösterir. O, aynı zamanda bu kaside üzerinden aruz, belagat, sarf ve nahiv gibi çeşitli dil ilimlerine de yer verir.(Ş. M. Âlûsî, t.y.: 60-62)

el-Harîdetu'l-Ğaybiyye fî Şerhi'l-Kasîdeti'l-Ayniyye, Ayniyye kasidesinin müellifi olan Abdülbâkî Ömerî'nin Hz. Ali hakkında yazdığı medhiye üzerine Âlûsî'nin yaptığı bir şerhtir. O, Mısır'da 1854 yılında basılan eserde, lügavi izahlardan sonra nübüvvet, risalet ve imamet gibi konulara dair açıklamalar da yapmıştır.(Ş. M. el-Âlûsî, 1270: 5-8) O, özellikle âdeti olduğu gibi burada Kur'an, Hadis ve Arap şiiriyle istişhâd yapmaz ancak üzerinde genişçe durduğu fıkhi izahatlarla dikkat çeker.(Ş. M. el-Âlûsî, 1270: 13) Âlûsî bu eserinde aynı zamanda dil felsefesi üzerinde durarak lafız-mana farklılaşmalarına değinir. O, iltifat sanatı gibi edebî sanatları çokça kullanarak vermek istediği mesajı da vurgulamaktadır.(Ş. M. el-Âlûsî, 1270: 91) Eser, zikredilen özelliklerinden dolayı Arap dili ve edebiyatı açısından özgün bir eser olma hüviyeti taşımaktadır. Âlûsî'nin, zikredilen eserlerinin yanı sıra Arap dili ve edebiyatı açısından önem arz eden biyografi tarzındaki çalışmaları da dikkat çekmektedir. Bunların en önemlileri şunlardır: *Garâibu'l-iğtirâb ve Nuzhetu'l-elbâb*, Âlûsî'nin, başta İstanbul seyahati(Ş. M.

Âlûsî, 1327: 5-25) olmak üzere genel olarak hayat hikâyesini anlattığı bir eseridir.(Azzâvî, 1377: 84) Bu çalışma, *Neşvetu'ş-şemûl fi's-sefer ilâ İstanbul* ve *Neşvetu'l-mudâm fi'l-'avda ilâ Medineti's-selâm* isimli eserlerinin daha genişletilmiş halidir. Aynı zamanda 1953 yılında Beyrut'ta basılan *Şehiyyu'n-neğam fi tercemet-i Şeyhi'l-İslâm Ârifi'l-hikem*, Âlûsî'nin Şeyhu'l-İslâm Ârif Hikmet'in hayatına dair yazmış olduğu başka bir biyografik eserdir.(Abdülhamîd, 1969: 128) *el-Ehvâl mine'l-Ahvâl* isimli çalışma da onun öğrencilik hayatı, hocaları ve yaşadığı bazı sıkıntıları anlattığı diğer bir otobiyografik eseridir.(Ş. M. Âlûsî, 1273: 23-27) Onun Arap dili ve edebiyatı açısından kıymetli olan ve ülkemizde de hakkında çalışmalar yapılan *Neşvetu'ş-şemûl fi's-sefer ilâ İstanbul* isimli çalışması bir seyahatname vasfı taşımaktadır. Onun Bağdat'tan İstanbul'a olan yolculuğunu ve bu esnada nerelere uğradığını ve kimlerle karşılaştığını anlatır. (Abdülhamîd, 1969: 130; Ş. M. Âlûsî, 1293: 1-95) Eserin hacmi küçük olmasına rağmen o dönemdeki İslamî yaşantıyı yansıtması açısından oldukça önemlidir. Benzer şekilde *Neşvetu'l-mudâm fi'l-'avda ilâ Medineti's-selâm* da İstanbul'dan Medînetu's-Selâm dediği Bağdat'ta dönüş yolculuğunu anlattığı eseridir.(Ş. M. Âlûsî, t.y.-b: 1-75; Dağdeviren, 1996: 436) Bu eserinde, kendisine sorulan tefsir ve kıraatle ilgili soruları ve Diyarbakır halkını ve orada yaşadıklarını anlatmaktadır.(Ş. M. Âlûsî, t.y.-b: 20-23, 48) Âlûsî'nin edebî yönü, şiirdeki ustalığı ve edebi eleştirisiyle dikkat çekmektedir. Onun eserleri, Arap edebiyatı ve İslam araştırmaları alanlarında önemli bir miras bırakmıştır. Aynı zamanda ona ait edebî katkılar ve kültürel etki, onu Arap dünyasının önemli âlimlerinden biri yapmaktadır.

'Abdullâh Bahaddîn el-Âlûsî (ö. 1874): Şihâbuddin Mahmûd el-Âlûsî'nin (ö. 1854) en büyük oğlu ve Türk edebiyatında ün yapan Ahmet Haşim'in dedesidir. 'Abdullâh Bahaddîn, 1832 yılında Bağdat'ta dünyaya geldi. Babasının bulunduğu irfan atmosferinden etkilendi ve henüz beş yaşındayken Kur'ân'ı okumaya başladı. Çocukluk günlerinden itibaren Arap dili ve edebiyatı konularına merak saldı ve bu hususta ilk derslerini yine babasından aldı.(el-Bağdadî, 1997: 211) Onun eğitimi ileri bir merhalenin ardından babasının İstanbul seferi üzerine sekteye uğradı.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 90) 'Abdullâh Bahaddîn, Bağdat'ta Nakşibendî tarikatına müntesip olarak tasavvufa yöneldi. Daha sonra o, İstanbul'a gitmek için ev araç-gereçleri dâhil elindeki her şeyi satarak yola çıktı ancak Bahaddîn, yolculuğu esnasında eşkiyalar tarafından soyuldu ve elinde bir şeyleri kalmayacak bir vaziyette Bağdat'a döndü.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 92) Bahaddîn, kendisi için elim olan bu hadiseden sonra Bağdat'ta bir süre inzivaya çekildi. Daha sonra payitahtın oluruyla Basra'ya müftü olarak gönderildi. O, 1874 yılında vefat etti. Abdullâh Bahaddîn el-Âlûsî farklı alanlarda yazmasına rağmen günümüze ulaşan müstakil eseri çok azdır. Bunların içerisinde hâlihazırda kütüphanelerde yer alan *Kitâbu'l-mukkam ve'l-merrâm fî nâkīb Baġdād dâru's-selâm*(ed-Durûbâ, 1958: 30) adlı eseri önemlidir. Eser, Arap dili ve belagatıyla ilgili hususları içermesiyle temayüz eder.

Nu'mân Hayreddîn el-Âlûsî (ö. 1899): Şihâbuddin Mahmûd el-Âlûsî'nin (ö.

OPEN ACCESS creative commons COPE

1854) oğludur. İlk eğitimini babasından, Vaiz Emin Efendi ve Şeyh Hüseyin el-Büşterî gibi dönemin ünlü âlimlerinden aldı.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 97) İlimde çok derinleşen Hayreddîn el-Âlûsî, Basra ve Hille gibi şehirlerde müftülük görevi üstlendi. O, ilerleyen süreçte sözü edilen görevlerinden ayrılarak kurduğu ders halkalarıyla hem çevresine yararlı olmaya hem de yazdıklarıyla ilme katkı sağladı. el-Âlûsî, ilim uğruna iki uzun seyahate çıktı: bunların ilki 1878 yılında babasına ait tefsir *Rûhu'l-me'ânî*'yi Kahire'de bastırmak üzere yapılan Mısır yolculuğu, ikincisi ise Irak çevresindeki ilmi gelişmemelerden Sultan Abdülhamit'i bilgilendirmek gayesiyle yaptığı İstanbul seferidir.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 98) O, eserlerinde Müslüman dünyanın sorunlarına çözüm aramayı önceler ve sünnete aykırı hususları ihtiva etmez.(Yavuz, 1989: 549) Onun, eserleri şu şekildedir: *Cilâʾu'l-ʿayneyn fî muḥâkemeti'l-Aḥmedeyn* adlı eseri, sünnete bağlı kalınması gereği üzerinde dururken aynı zamanda İbn Teymîyye'yi eleştiren İbn Hacer el-Heytemî'ye reddiye özelliği de taşımaktadır. Eser, 1961 yılında Kahire'de yayımlanmıştır.

el-Cevâbu'l-fesîḥ fî reddi ʿAbdi'l-Mesîḥ isimli eseri, Hıristiyan inancına müntesip Abdulmesîh b. İshak el-Kindî'nin (IX. yüzyıl),(Yavuz, 2002: 38) Me'mûn (ö. 833) döneminde Abbâsî emîrlerinden biri olan Abdullah b. İsmâil el-Hâşimî'yi Hristiyan olmaya davet ettiği eserin adıdır. Abdullah b. İsmâil el-Hâşimî, yabancı tebaaya müsamahasıyla temayüz eder. O, el-Kindî'yi İslam'a davet eder bunun üzerine o da emire İslamiyet'e karşı Hıristiyanlığın faziletlerini öne çıkardığı ve Hristiyanlığın daha üstün özelliklere sahip olduğunu belirttiği bir risale yazar. İşte bu eser söz konusu risaledeki iddialara cevap verme babında kaleme alınmıştır.

el-Ecvibetu'l-ʿaḳliyye li-eşrefiyyeti'ş-şerîʿati'l-Muḥammediyye adlı çalışması da İslam'ın üstünlüklerini ve faziletlerini akıl ölçeğinde değerlendirmektedir. Yazar burada İslamiyet'in daha çok duyuya hitap ettiği şeklindeki eleştirilere mantık çerçevesinde cevap vermeye çalıştığı görülmektedir. Bu eser, 1896 yılında Bombay'da yayımlanmıştır.

Selisu'l-gâniyât fî ẕevâti'ṭ-ṭarafeyn mine'l-kelimât isimli eser, Arapçada " قلق, ثلث, سدس" gibi soldan sağa ve sağdan sola aynı şekilde okunan kelimelerin yer aldığı en kapsamlı sözlüklerden birisidir. O, bu özelliğiyle alanda önemli bir hüviyete sahiptir. Bu kitap, 1901 yılında Beyrut'ta ilk defa yayımlanmıştır.

Hadîḳatu'l-vurûd fî aḫbâri Ebi'ş-Ṯenâ Şihâbiddîn Maḥmûd Şihâbuddin Mahmûd el-Âlûsî'nin hayatını konu edinen geniş kapsamlı bu eser, yazımına ilk defa Abdulfettâh eş-Şevvâf tarafından başlanmış ancak Nu'mân b. Mahmûd el-Âlûsî tarafından tamamlanmıştır. Bu çalışma ihtiva ettiği bilgiler değerlendirildiğinde biyografik bir eser olmakla aynı zamanda dönemin Osmanlısındaki yaşamla ilgili bilgileri vermesi bakımından da değerlidir.

Ahmet Şâkir el-Âlûsî (ö. 1912): Şihâbuddin Mahmûd el-Âlûsî'nin (ö. 1854) küçük oğullarından birisidir. Ahmet Şâkir, henüz altı yaşındayken babasını kaybetti. O, on yaşına girmeden Arap nahvi açısından çok kıymetli olan İbn Mâlik et-Tâî'nin (ö. 1274) *el-Elfiyye*'siyle, İbn Âcurrûm'un (ö. 1323) *el-Âcurrûmiyye*'sini ezberledi ve Harîrî'nin (ö. 1122) *el-Makâmât*'ını okudu.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 103) Şâkir el-Âlûsî, mizacı ve ilmi birikimi sayesinde yirmi yaşına girmeden dönemin büyük eğitim halkalarında ve camilerde dersler vermeye başladı ve mahfiller kurdu. Daha sonra sırasıyla Basra ve Kerbela kadılığı yaptı. Nitekim o, sahip olduğu fesahatle sadece Irak'la iktifa etmeyerek önce Şam'a daha sonra da İstanbul'a geçti.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 103) Ahmet Şâkir, Bağdat'ta bulunduğu süre zarfında dedesinin kurduğu edebi mahfili sürdürerek dönemin pek çok âlim ve edebiyatçının bir araya gelmesine zemin hazırladı.(ed-Durûbâ, 1958a: 28) İstanbul'da bulunduğu süre zarfında ise Sultan II. Abdulhamid'in oluruyla(C. T. el-Âlûsî, 2019: 104) vefatına kadar İstanbul Maarif Meclisi'nin bir üyesi olarak ilme hizmet etmeye devam etti. Onun payitahta olan bağlılığını ortaya koyan en önem olaylardan birisi de oğlu 'Abdulmuttalib'i İngilizlere karşı Kutu'l-âmara'da yapılan direnişe göndermesi ve oğlunun orada vefat etmesidir.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 104) Ahmet Şâkir el-Âlûsî iyi bir hat ustası olmasıyla temayüz eder. Onun erken yaşta yaptığı görevler neticesinde Arap dili ve yazımına çok katkı sağladığı görülmektedir.

'Alî 'Alâ'ddîn el-Âlûsî (ö. 1922): el-Hâc mahlasıyla öne çıkan 'Alî 'Alâ'ddîn el-Âlûsî, Nu'mân Hayreddîn el-Âlûsî'nin oğludur. O, ilk derslerini babası ve amcası Mahmûd Şükrî'den aldı ve Bağdat'taki dönemin ilim ortamına girdi ve buradan ilmiyle ün salan Hasan Sıddık Han'ı ziyaret etmek üzere Hindistan'a geçti. Orada dedesinin tefsiri *Rûhu'l-me'ânî* üzerinden yaptığı ders halkaları sayesinde Kılâdetu 'ulemâi'l-Hind (Hint ulemasının gerdanlığı) lakabını aldı.(el-Bağdadî, 1997: 229) Daha sonra Irak'a döndü Âmara'ya kadı olarak tayin edildi ve babasının vefatına kadar bu görevi sürdürdü. Osmanlıda Meşrutiyetin ilanı üzerine Temsilciler Meclisi'ne seçildi ve İstanbul'a gitti. Söz konusu meclisin kapatılması üzerine Irak'a geri döndü ve çok geçmeden İngilizler tarafından buralar işgal edildi.(el-Bağdadî, 1997: 231) Osmanlı hükümeti, 'Alâ'ddîn el-Âlûsî'yi ve amcasının oğlu Mahmûd Şükrü'yü bölge liderlerine İngilizlerin Irak'ı işgal etmesi karşısında destek olmaları için görevlendirdi.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 124)

O, derin ilminin yanı sıra adaleti ve tevazuuyla da temayüz etmiştir.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 124) 'Alâ'ddîn el-Âlûsî'nin; ifta makamı, devlet adamlığının yanı sıra *el-Âcrûmîyye mukaddimesi ve Divânu şi'r* şeklinde kaleme aldığı küçük hacimli eserleri bulanmaktadır.(ed-Durûbâ, 1958a: 29) 'Alâ'ddîn, ölümünden iki yıl evvel felç geçirmiş ve ömrünün sonlarını çok sevdiği ilim ve bürokrasi ortamından uzakta geçirmiştir.

Ahmed Şevkî el-Âlûsî (ö. 1927): 1861 yılında Tikrit'de dünyaya geldi. Burada ilim çevrelerinde dersler alarak ilk eğitimini aldı. Daha sonra Bağdat'taki irfandan isti-

OPEN ACCESS creative commons COPE

fade etmek üzere oraya geçti. Burada daha çok Nakşibendî geleneğinden gelen hocalardan Arap dili ve tecvid dersleri aldı ve kendisini bu alanlarda yetiştirdi.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 126) O, özellikle kıraat konusunda çok derinleşti ve uzun süre verdiği dersler sonucunda edindiği tecrübelerini *Tuhfetu't-tenzîl* adlı eserinde bir araya getirdi. Bu eser, onun ölümünden sonra torunu Zeki el-Âlûsî tarafından tahkik edilerek Bağdat'ta yayımlandı.

Şevkî el-Âlûsî, Tikrit'te bulunduğu süre içerisinde aynı zamanda şerî mahkemede kadılık görevi üstlendi. O, bu alanda da yaptığı başarılı çalışmalardan dolayı merkezi yasama kurulu tarafından da mükafatlandırıldı.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 127) 1927 yılında vefat eden Şevkî el-Âlûsî'nin kabri Tikrit'tedir.

Mahmûd Şükrî el-Âlûsî (ö. 1924): O, dedesi Şihâbuddin Mahmûd el-Âlûsî ve amcası Nu'mân Hayreddîn el-Âlûsî'den sonra Âlûsî ailesi içerisinde ilme en çok eser kazandıran alimdir.(ed-Durûbâ, 1958a: 30) İmâm künyesiyle daha çok nam salan Mahmûd Şükrî, 1856 yılında Bağdat'ta dünyaya geldi. İlk eğitimini ailesine ait medresede özellikle amcası Nu'mân Hayreddîn'den aldı. Eğitimde çok derinleşti ve amcasının ölümünden sonra Bağdat'taki diğer hocalara üstünlüğü kabul edilerek Re'îsu'l-muderrisîn unvanını aldı.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 115) Çok sayıda öğrenci yetiştiren Mahmûd Şükrî'nin ünü payitahta ulaşınca II. Abdulhamid tarafından misafir edildi.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 116) Aynı zamanda o, dönemin Bağdat valisi Sırrı Paşa tarafından *ez-Zevrâ* gazetesine editörlük yapmak üzere görevlendirildi. Böylece Şükrî, çok sayıda ilmi yayını neşretme fırsatını yakaladı. Ancak dergideki görevi Sırrı Paşa'nın vefatıyla kendi isteğiyle son buldu. Bundan sonra Mahmûd Şükrî, kurduğu eğitim halkalarıyla öğrenciler yetiştirmeye devam etti.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 117)

Mahmûd Şükrî, Bağdat idare meclisine de seçildi ve o, Abdulaziz Suûd'un İngilizlerle iş birliği yaparak Osmanlıya karşı direniş göstermesinin akabinde onu bundan vazgeçirmek için payitaht tarafından görevlendirildi. Ancak Şükrî, bu görevinde muvaffak olamadı. Hatta İngilizlerin Irak'ı işgalinden sonra da Maarif Meclisi'ndeki görevine devam etti.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 117)

Mahmûd Şükrî'nin elliden fazla eseri olduğu rivayet edilmektedir.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 117) Onun eseri *Bulûğu'l-erab fî ma'rifeti ahvâli'l-'Arab*, İslam öncesi Araplar hakkında verdiği bilgiler sayesinde günümüzde Nobel şeklinde ün yapan ödülü kazandı.(Ayvazoğlu, 2019: 45) Sözü edilen ödüle Mahmûd Şükrî'yi Stockholm'daki Doğu Dilleri Kurumu aday gösterdi.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 116) Böylece Mahmûd Şükrî hem Doğu'da hem de Batı'da büyük bir üne kavuştu. Mahmûd Şükrî'nin en bilinen diğer eserleri şu şekildedir: *Ahbâru'l-vâlid ve bunyetu'l-emcâd*, *Ahbâru Bağdâd ve mâ câverahâ mine'l-bilâd*, *el-Ecvibetu'l-mardiyye 'ani'l-es'ileti'l-mantakiyye*, *el-Cevheru's-semîn fî beyâni hakîkati't-tadmîn*, *ed-Dâru'l-yetîm fî şemâ'ili'l-hulki'l-'azîm*, *ed-Delâ'ilu'l- 'akliyye 'alâ hatmi'r-rasâleti'l-Muhammadiyye*, *er-Raddatu'l-ğina'u şarhi du'âi's-senâ*, *es-Sevâk*, *ed-Darâir ve*

mâ yesûğu li'ş-şâ'ir dûne'n-nâsir, el-Mâu ve mâ verade fî şurbihi mine'l- Âdâb, el-Mufesser 'ani'l-muyesser,el-Meseku'l-ezferu fî mezâyâ'l-karni's-sâlis 'aşara, el-mafrûd fî 'ilmi'l-'arûd, emsâlu'l-'avâm fî medîneti Beğdâd dâri's-selâm, Bedâ'i'u'l-inşâ, Benânu'l-beyân fî 'ilmi'l-beyân, Târîhu Necd, Cevâmi'u ve mesâcidu Bağdâd, Şerhu manzûmeti 'umûdi'n-neseb ve ahbâru'l-'Arab, Kenzu's-se'âdeti fî şarhi kelimeteyi'ş-şehâde, Muhtehâ'l-'irfân. Burada zikredilen eserler Mahmûd Şükrî'nin en bilinen eserlerinden oluşmaktadır. Onun burada yer almayan eserleri de vardır. Şükrî'nin çalışmalarından anlaşılacağı üzere onun temel İslam bilimleri konusunda pek çok konuyu işlediği görülmektedir.

Ahmet Haşim (ö. 1933): 1885 yılında Bağdat'ta dünyaya gelen Ahmet Haşim, 'Abdullâh Bahaddîn el-Âlûsî'nin (ö. 1874) torunu ve 'Ârif Hikmet'in (ö. 1915) oğludur. O, doğumundan babasının devlet kademesindeki görevinden dolayı 1895 yılında İstanbul'a gitmesine kadar geçen sürede Irak'ta yaşadı. Haşim'in daha sonraki ömrü payitahtta ve Anadolu'nun farklı yerlerinde geçti. Aynı zamanda onun anne ve baba tarafından dedelerinin halef-selef şeklinde Bağdat müftülüğü yapmalarından dolayı anne ve babası da ilmi bir ortamda yetiştiler(C. T. el-Âlûsî, 2019: 140) ve bu durum Haşim'in ilerlemesinde etkilidir. Ancak o, henüz sekiz yaşındayken annesi Sâre Hanım'ı kaybetmesinden dolayı bir tarafı eksik olarak yetişti.(C. T. el-Âlûsî, 2019: 139) Haşim'in annesiyle birlikte geçirdiği günlerin özlemi, daha sonra duygulu dizelerle kaleme aldığı birçok şiirinde kendini göstermektedir. Diğer yandan Haşim, babasının görevi dolayısıyla çocuk yaşta birçok yeri dolaşmak zorunda kaldığı için bir ilkokul öğrenimini de göremedi. Ancak Haşim'in Numûne-i Terakki Mektebi'ne yazılmasıyla beraber Türkçe diliyle eğitim hayatı başladı.(Ayvazoğlu, 2019: 54) O, bu okuldan sonra ise Galatasaray Mekteb-i Sultânîsi'ne yatılı olarak devam etti. Buradan 1907 yılında mezun olduktan sonra Mekteb-i Hukuk'a kayıt yaptırdı aynı zamanda Reji idaresinde çalışmaya başladı. Bu dönemde şiir yazmaya başlayan Haşim, Fecr-i Âtî topluluğunun bir üyesi oldu.

1911 yılında İzmir Sultânîsi'nde Fransızca öğretmenliğine atanan Haşim, bu dönemde Servet-i Fünûn'da çok sayıda şiir yayımladı. 1913 yılında ise İzmir'deki işinden ayrıldıktan sonra Rübâb dergisinde başta *Kuğular* olmak üzere birkaç şiirini neşretti.(Ayvazoğlu, 2019: 16) Ahmet Haşim sözü edilen şiirlerinde, anılarında kalan Bağdat şehrini, Dicle kıyılarını, çöl izlenimlerini, hayatta en çok sevdiği ve bağlandığı kadın olan annesini anlatmaktadır. Haşim'in şiirlerinde Arapça tamlamalardan oluşan ağır bir dil kullandığı dikkat çekmektedir. Onun şiirleri daha çok aruz vezniyle yazılmıştır. Haşim'in şiirlerinde ses uyumlarına gösterilen özen ve ahenk bir müziği çağrıştırmaktadır. Onun şiirlerinde sembolleştirmelere geniş yer verilmektedir. Örneğin: yapraklar yorgundur, bulutlar mahzundur, güneş keyifsizdir…(Ayvazoğlu, 2019: 68-71)

Ahmet Haşim, 1915 yılında Çanakkale savaşlarına katılmak üzere yedek subay olarak askere alındı ve bu görevi 1917 yılına kadar devam etti.(Ayvazoğlu, 2019: 101)

OPEN ACCESS creative commons COPE

Farklı devlet kademelerinde çalıştıktan sonra 1920 yılında onu üne kavuşturan şiiri "Merdiven" *Şebâb* Mecmuasında yayımlandı. Haşim,1921 yılında *Dergâh* Mecmuasında yeniden yazmaya başladı ve burada, "Bir Günün Sonunda Arzu" ve poetikasını anlattığı "Şiir Hakkında Bazı Mülahazalar" isimli yazılarını yayımladı.(Ayvazoğlu, 2019: 111) 1924 yılında Akşam gazetesinde yazmaya başlayan Haşim, Paris'e gitti(Ayvazoğlu, 2019: 158) ve burada yaşadığı tecrübelerini "Bir Yaz Gecesi Hatırası" ismiyle *Süs* Mecmuasında yayımladı. 1926 senesinde *Piyâle* adlı şiir kitabı okuyucuyla buluştu.(Ayvazoğlu, 2019: 165) Haşim, hastalığı sebebiyle 1928-1929 yılları arasında Frankfurt'a tedavi görmek üzere üç seyahat düzenledi(Ayvazoğlu, 2019: 251) ve buradaki izlenimlerini *Frankfurt Seyahatnamesi* adıyla yayımladı.

Ahmet Haşim, Türk edebiyatı açısından ne kadar önemliyse Arap edebiyatından getirdikleriyle de o kadar değerlidir. O, köklü ailesinin ilim dolu geçmişinden edindiği kelimeleri, kavramları ve çeşitli dilsel öğeleri eserlerinde ustaca kullanmıştır. Onun şiirlerinde Arapçaya dair dil varlığı dikkat çeker. Haşim, ömrünün sonlarına değin bütün yazılarını Arap alfabesiyle kaleme almıştır. O, Doğu ve Batı'yı mezceden ender Arap-Türk şairlerinden birisidir. Dolayısıyla Ahmet Haşim'in hem bağlı bulunduğu köklerinden dolayı hem de Osmanlı devletinin bir memuru olması hasebiyle de Arap dili ve kültürüne katkı sağlayan ailesinin bir neferi görülmesinde ilmi açıdan bir sakınca görülmemektedir. Haşim, 5 Haziran 1933 yılında vefat etti.

Eserleri*: Göl Saatleri*, Ahmet Haşim'in 1921 yılında yayımladığı ilk şiir kitabıdır. Eserde, Haşim'in 1908-1919 yılları arasında yazdığı 34 şiir yer almaktadır. Şiirler, sembolist bir anlayışla doğanın güzelliklerini, duygu ve düşüncelerini, hayal ve ideallerini yansıtmaktadır. Şiirlerin büyük bir kısmı, *Musavver*, *Muhit*, *Aşiyan*, *Servet-i Fünûn* ve *Rubab* gibi dergilerde daha önce yayımlanmıştır. Kitap, dört bölümden oluşmaktadır: Göl Saatleri bölümünde altı şiir bulunmaktadır. Şiirlerde gölün farklı saatlerdeki görüntüleri, renkleri, sesleri ve yansımaları anlatılmaktadır. Haşim burada gölü; ruh halini, hayallerini ve duygularını yansıtan bir sembol olarak kullanmaktadır. Göl Kuşları bölümde ise sekiz şiir bulunmaktadır. Şiirlerde gölün çevresindeki kuşların sesleri, hareketleri ve davranışları anlatılmaktadır. Kuşlar, şairin özgürlük arayışını, doğa sevgisini ve melankolisini yansıtan bir sembol olarak kullanılmıştır. Serbest Müstezad Nazımları kısmında ise dokuz şiir yer almaktadır. Şiirlerde serbest nazım tekniği kullanılmıştır. Bu bölümde doğa betimlemeleri, aşk duygusu, ölüm korkusu, yalnızlık hissi dikkat çekmektedir. Muhtelif Şiirler bölümde de on şiire yer verilmektedir. Şiirlerde doğa güzellikleri, tarihî kişilikler, kültür mirası, hayal gücü ve estetik kaygı işlenmiştir.

Bize Göre, Ahmet Haşim'in düz yazılarını ihtiva eder. Bu eser, onun ironi ve zarafet barındıran üslubunun da ilk örneğidir. İçinde kırk iki fıkrayı barındıran kitap, Haşim'in İkdâm gazetesinde yayımladığı Batılılaşma, şehrin yapısı, modern kadın, Batı

kültürünün Osmanlıdaki yansımaları ve kendisinin Fransa izlenimlerini kapsamaktadır.

Frankfurt seyahatnamesi, Ahmet Hâşim'in 1932 yılında rahatsızlığı sebebiyle gittiği Almanya'nın Frankfurt şehrinde müşahede ettiklerini ihtiva eden eseridir. Söz konusu eser, ilk önce Mülkiye Mecmuası'nda daha sonra Milliyet Gazetesi'nde tefrika şeklinde yayınlanmıştır ve Hâşim'in ölümünden sonra aynı adla kitaplaştırılmıştır.(Ayvazoğlu, 2019: 13)

Gurabâhâne-i Lâklâkan: Ahmet Haşim, bu eserini 1932 yılında yayımlamıştır. Bu eserde, Ahmet Haşim'in gazete ve dergilerde farklı zamanlarda yazdığı makale ve fıkraları toplamıştır. Eserde, edebiyat, sanat, kültür, dil, tarih gibi konularda eleştirel, ironik ve mizahi bir üslupla yazılmış bölümler yer almaktadır. Eserin adı, yazarın hayvan hastanesini ziyaret ettiği sırada duyduğu bir sözden gelmektedir.(Ayvazoğlu, 2019: 302)

Sonuç

Bir Osmanlı vilayeti olan Irak'ta bazı aileler, yönetime ve ilmi birikime olan katkılarıyla temayüz etmişlerdir. Söz konusu ailelerin başında Âlûsîzâdeler gelmektedir. Kökenleri Hz. Muhammed'e dayanan bu ailenin Irak'ın kuzeyine yakın bir bölgeye yerleşmeleriyle burada bulunan Âlûs köyüne nispeten aile adını aldıkları görülmektedir. Osmanlının gerileme ve yıkılma dönemlerinde varlık gösteren Âlûsîler, devlet kademelerinde farklı görevler üstlenmelerinin yanı sıra Arap dili ve edebiyatına ve aynı zamanda Ahmet Haşim ile de Türk dili ve edebiyatına katkılar sunmuşlardır. Bu aileye müntesip elliden fazla devlet ricalinin zikredilmesinin yanı sıra bunlardan Arap dili ve edebiyatına katkı sağlayanlar ve bu alanda eser verenler belirlenmiştir.

İlmî çevrelerde çok rağbet gören bu eserlerin başlangıcını Şihâbuddin Mahmûd el-Âlûsî yapmıştır. Onun eserleri hâlihazırda bile pek çok çalışmanın konusu yapılmaktadır. Bu meyanda onun Arap dili ve edebiyatı açısından oldukça zengin bir içeriğe sahip olan *Rûhu'l-me'ânî*'sini zikretmekte yarar vardır. Âlûsîler, kadılık, müderrislik yapmalarının yanında kurdukları ders halkaları ve edebî mahfillerle de öne çıkmaktadırlar. Şihâbuddin Mahmûd el-Âlûsî'nin ilk kez başlattığı bu edebî faaliyeti çalışmada zikredilen oğulları ve torunlarından birçoğu devam ettirmişlerdir. Böylece oluşan edebî ve ilmî birikimle çok sayıda eserin yazılmasının imkân bulduğu dikkat çekmektedir. Bu eserlerin büyük bir çoğunluğu Arap dili ve edebiyatı ile ilgilidir. Eserlerde nahiv ve sarf ilimlerinin yanı sıra belagat ilimleri de işlenerek Arap dilinin incelikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Âlûsîler tarafından kaleme alınan söz konusu eserlerin genel olarak şerh ve haşiye niteliğinde olduğu söylenebilir. Yapılan bazı şerh ve haşiyelerin özgün değer ve içeriği asıl eserin önüne geçecek kadar önem kazanmıştır. Bununla birlikte Âlûsîler, şerh ve haşiyelerin yanı sıra özellikle Ahmet Haşim gibi şiir

OPEN ACCESS creative commons COPE

eserleriyle hem Arap dili ve edebiyatına hem de Türk edebiyatına katkılar sunmuşlardır. Payitahtla uyum içerisinde yaşayan Âlûsîlerin, sarayla ilişkilerinin sağlam bir zemine sahip olduğu ve gerekli görülen yerlerde de özel görevler üstlendikleri dikkat çekmektedir. Çalışmamızın, araştırmacılara başta Âlûsîlerin Arap diliyle ilgili katkılarına yönelik daha sonra da Osmanlı'nın son dönemlerinde Arap dili ve edebiyatıyla ilgili çalışmalara ilişkin bir fikir verdiği ve teorik bir zemin hazırladığı düşünülmektedir. Buradan hareketle birçok ilim adamı içeren ailenin diğer ilimlerle olan ve bilinmeyen ilişkileri bazı çalışmalarda ele alınabilir.

"COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri" beyanları:

Etik Kurul Belgesi:	Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.
Çıkar Çatışması Beyanı:	Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazar/ların potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.
Finansal Destek:	Bu çalışmanın araştırma ve yazım aşamasında herhangi kişi/kurum veya kuruluşlar tarafından finansal destek alınmadığı bildirilmiştir.
Destek ve Teşekkür Beyanı:	
Çifte Kör Hakem Değerlendirmesi:	Dış-bağımsız

The following statements are made in the framework of "COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors":

Ethics Committee Approval:	Ethics committee approval is not required for this article.
Declaration of Conflicting Interests:	No conflicts of interest were reported for this article.
Financial Support:	It has been reported that this study did not receive financial support from any person/institution or organization during the research and writing phase.
Statement of Support and Acknowledgment:	
Double-Blind Peer Review:	External-independent

KAYNAKÇA

Abacı, H. (2015). *Kur'ân'ın anlam farklılaşmasına i'râbın etkisi—Âlûsî tefsiri örneği* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Abdülhamîd, M. (1969). *Âlûsî mufessiran*. Matbaatu'l-Meârif.

Ahmed Şâkir, *el-Âlûsî*. (2023 29 Ağustos). el-Ma'rife. https://www.marefa.org/%D8%A3%D8%AD%D9%85%D8%AF_%D8%B4%D8%A7%D9%83%D8%B1_%D8%A7%D9%84%D8%A3%D9%84%D9%88%D.

Âlûsî, Ş. M. (t.y.-a). *Et-tırâzu'l-müzehheb fî şerhi kasîdeti'l-bâzi'l-eşheb*. Cerîdetu'l-Felâh.

Âlûsî, Ş. M. (t.y.-b). *Neşvetu'l-mudâm fi'l-'avda ilâ medineti's-selâm*. y.y.,.

Âlûsî, Ş. M. (1273). *El-makâmât*. Haceriyye.

Âlûsî, Ş. M. (1293). *Neşvetü'ş-şümû'l fi's-seferi ilâ islâmbûl,*. y.y.,.

Âlûsî, Ş. M. (1327). *Ğarâibu'l-iğtirab ve nüzhetü'l-elbâb*. Matbaa-ı Şâbinder.

Âlûsî, Ş. M. (1953). *Şehiyyu'n-neğam fî tercemet-i şeyhi'l-İslam arifi'l-hikem*. Muessesetu' Ulûmi'l-Kur'ân.

Anar, T. (2013). "Yeni Türk edebiyatında edebiyat mahfilleri" üzerine Turgay Anar ile söyleşi. İdealkent , 4 (10) , 272-278. idealkent/issue/36683/417604

Ayvazoğlu, B. (2019). *Hâşim "Ömrüm benim bir ateşti"* (7. bs). Everest Yayınları.

Azzâvî, A. (1377). *Zikrâ Ebi's-senâ el-Âlûsî,*. Şeriketü't-ticâra ve't-tibâ'a.

Nafı, B. M. (2009). Yeniden dirilen selefîlik: Nu'mân El-Alûsî ve iki Ahmed muhakemesi (K. Gömbeyaz, Çev.). Marife Dini Araştırmalar Dergisi, Selefilik , 293-326 . DOI: 10.5281/zenodo.3344108

Behced, M. (1926). *A'lâmu'l-Irak,*. el-Matbaatus-Selefiyye.

Çelik, A. (2005). Âlûsî'nin Kur'ân'ın i'câzıyla ilgili görüşleri. Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 0 (24), 49-74. atauniilah/issue/2724/36256

Dağdeviren, A. (2001). Şihâbüddîn Mahmûd el-Âlûsî, hayatı, eserleri ve rûhu'l-Meânî. *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, *3*, 359-390.

Dağdeviren, A. (1996). *Alûsi kişiliği ve tefsiri* [Yayımlanmamış lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek.

ed-Durûbâ, İ. (1958a). *El-Bağdadiyyûn ahbâruhum ve mecâlisuhum*. Muessesetu'r-Râbita.

ed-Durûbâ, İ. (1958b). *İbrâhîm ed-Durûbâ, el-Bağdadiyyûn ahbâruhum ve mecâlisuhum*. Muessesetu'r-Râbita.

el-Âlûsî, C. T. (2019). *El-Itratu'z-zekîyye li'l-'âileti'l-Âlûsî*. Dâru'l-kutub ve'l-vesâik.

el-Âlûsî, Ş. M. (1270). *El-harîdetü'l-ğaybiyye fî şerhi'l-kasîdeti'l-ayniyye*. y.y.

el-Âlûsî, Ş. M. (1301). *Keşfû't-turra 'ani'l-ğurra*. y.y.

el-Bağdadî, M. S. er-Râvî. (1997). *Târîhu'l-useri'l-'ilmîyye fî Beğdâd*. Dâru'ş-Şu'ûni's-Sekâfîyyeti'l-'Âmme.

Eroğlu, M. (1989). *Şehâbeddin Mahmûd el-Âlûsî* (Cilt 2, ss. 550-551). TDV Yayınları.

Hasan, M. (2002). *Âlûsî'nin Şîa'ya karşı reddiyesi: C. VIII, 180 y.* https://isamveri.org/pdfdkm/01/DKM011611.pdf

OPEN ACCESS creative commons COPE

Kehhâle, Ö. R. (ts). *Mucemu'l-muellifîn: Terâcimu musannifi'l- kutubi'l-Arabî*. Mektebetu'l-Musennâ-Dâru ihyâi't-Turasi'l-Arabi.

Kılıç, H. (1997). *Harîrî* (Cilt 16, ss. 191-192). TDV Yayınları.

Macit, M. (2011). *Tercüme hareketleri* (Cilt 40, ss. 498-504). TDV Yayınları.

Seber, A. (2000). *Âlûsî'nin rûhu'l-meanî tefsirinde tasavvuf* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Terâhum, 'Umer. 'Abdullâh Bahaddîn el-Âlûsî b. Şehâbeddin Mahmûd el-Âlûsî. (2023 9 Haziran). https://tarajm.com/people/75962

Yavuz, Y. Ş. (1989). Nu'mân b. Mahmûd el-Âlûsî. (Cilt 2, ss. 549-550). TDV Yayınları.

Yavuz, Y. Ş. (2002). Abdülmesîh b. İshâk el-Kindî. (Cilt 26, ss. 38-39). TDV Yayınları.

Ziriklî, H. (1956). *el-A'lâm kâmûsi terâcim li eshuri'r-ricâli mine'larabive'l-muste'ribîne ve'l-mustesrikîn*. y.y.